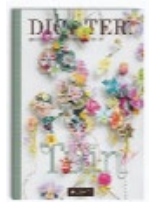


**Belangrijke informatie:** Dit document dient uitsluitend **ter inspiratie** en toont één mogelijke workflow. Bij de activiteiten en de hoeken zijn bewust meerdere leerplandoelen gekoppeld om zichtbaar te maken welke verbindingen mogelijk zijn. Dit is geen verwachting: leraren hoeven niet aan elke activiteit zoveel doelen te koppelen. **De uitgebreide uitwerking is bedoeld om een volledig en bruikbaar inspiratievoorbeeld aan te bieden, niet als model dat letterlijk gevolgd moet worden.**

| Team -> 4 tot 6 weken → wereldkennis, doelgericht, uitdagend → <b>waartoe</b> → verbreden, verdiepen, verruimen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                              |                                                                                                                      |                                                                                                                      |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <div>   </div>                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                              |                                                                                                                      |                                                                                                                      |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>- start vanuit <b>leerplan</b></li> <li>- vertrek vanuit <b>voorkennis</b> van leerlingen</li> <li>- <b>brainstorm</b> met team</li> <li>- bepaal <b>3 tot 5 themadoelen</b> &gt; rekeninghoudend met de zichtbare coherenties uit <i>Op.Stap, leerroutes voor iedereen</i></li> <li>- hou rekening met de <b>beginsituatie</b> van je leerlingen</li> <li>- <b>visualiseer</b> gekozen themadoelen</li> </ul> | <p><b>Titel:</b> Groeien en bloeien</p>  |                                                                                                                      |                                                                                                                      |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | JK                                                                                                                           | K2                                                                                                                   | K3                                                                                                                   |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>Wetenschap en techniek</b><br>3.2.GJK.1 De leerlingen kunnen veelvoorkomende organismen in hun omgeving herkennen.        | <b>Wetenschap en techniek</b><br>3.2.GK2.1 De leerlingen kunnen veelvoorkomende organismen in hun omgeving benoemen. | <b>Wetenschap en techniek</b><br>3.2.GK3.1 De leerlingen kunnen veelvoorkomende organismen in hun omgeving benoemen. |

|  |                                                                                                                 |                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                   |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |                                                                                                                 |                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                   |
|  | <b>Wetenschap en techniek</b><br>3.1.GJK.3 De leerlingen kunnen groei en ontwikkeling van organismen waarnemen. | <b>Wetenschap en techniek</b><br>3.1.GK2.14 De leerlingen kunnen uitleggen aan de hand van voorbeelden hoe mensen en dieren groeien en ontwikkelen. | <b>Wetenschap en techniek</b><br>3.1.GK3.11 De leerlingen kennen de fasen van de levenscyclus van het dier: geboorte, groei, voortplanting, dood. |
|  |                                                                                                                 | 3.1.GK2.15 De leerlingen kunnen uitleggen aan de hand van voorbeelden hoe planten groeien en ontwikkelen.                                           | 3.1.GK3.10 De leerlingen kennen de fasen van de levenscyclus van de plant: kieming, groei, voortplanting, dood.                                   |

|          |                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                              |                                        |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|
| - bepaal <b>de subthema's</b><br>Het is een kracht om vanuit hetzelfde subthema te kunnen vertrekken, het is waardevol om uit te wijken indien je voor verbreding wil kiezen. | JK                                                                                                                                                               | K2                                                                                                                                                                                           | K3                                     |
|                                                                                                                                                                               | over fauna en flora in en dichtbij de school                                                                                                                     | over fauna en flora in ons dorp of onze stad                                                                                                                                                 | over minder zichtbare fauna en flora   |
| Subthema 1                                                                                                                                                                    | <b>Kijk, die natuur!</b><br><br><a href="#">Ik voel iets...   Rijke Teksten</a> | <b>Natuur? Natuurlijk!</b>                                                                                                                                                                   | <b>Verstoppertje in de natuur!</b>     |
| Subthema 2                                                                                                                                                                    | <b>Diertje hier, diertje daar</b>                                                                                                                                | <b>Dieren te land, in het water en in de lucht</b><br><br><a href="#">Dat kan hoger!   Rijke Teksten</a> | <b>Handig, die insecten en spinnen</b> |
| Subthema 3                                                                                                                                                                    | <b>Zoveel planten om me heen...</b>                                                                                                                              | <b>Plantje, groei en bloei...</b>                                                                                                                                                            | <b>Planten, nooit saai...</b>          |

|  |  |  |                                                                                                                                           |
|--|--|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  |  <p><a href="#">Bollen planten   Rijke Teksten</a></p> |
|--|--|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

TER INSPIRATIE

Inspiratielijst soorten (zie ook *exemplarische soortenlijst*: [Visie](#))

| <b>JK</b><br>(fauna en flora in en dichtbij de school)                                                  | <b>K2</b><br>(fauna en flora ons ons dorp of onze stad)                                                                       | <b>K3</b><br>(minder zichtbare fauna en flora)                                                                                              |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Boom<br>Bloem<br>Gras<br>Vogel<br>Vis<br>Vlinder<br>Slak<br>Worm<br>Vlieg<br>Spin                       | Boom<br>Bloem<br>Gras<br>Vogel<br>Vis<br>Vlinder<br>Slak<br>Worm<br>Mier<br>Vlieg<br>Spin<br>Sprinkhaan                       | Bomen<br>Bloemen<br>Grassen<br>Mossen<br>Vogels<br>Vissen<br>Vlinders<br>Slakken<br>Wormen<br>Mieren<br>Insecten<br>Spinnen<br>Sprinkhanen  |
| Paardenbloem<br>Madeliefje<br>Brandnetel<br>Muis<br>Rat<br>Konijn<br>Merel<br>Duif<br>Lieveheersbeestje | Fruitboom<br>Brandnetel<br>Klimop<br>Klaproos<br>Eekhoorn<br>Mees<br>Mus<br>Meeuw<br>Ekster<br>Kikker<br>Huisjesslak<br>Kever | Loofboom<br>Naaldboom<br>Mol<br>Egel<br>Vleermuis<br>Weegbree<br>Klaver<br>Vink<br>Roodborstje<br>Bij<br>Pissebed<br>Regenworm<br>Naaktslak |

## Subthema 1:



| <div>   </div>                                                      |                                                                                                                                           |                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>Formuleer <b>gerichte denkvragen</b> om de <b>onderzoekende houding</b> van leerlingen te stimuleren</li> </ul>                                                                                   | <b>JK</b><br>                                            | <b>K2</b><br>                                                       | <b>K3</b><br>                                                       |
|                                                                                                                                                                                                                                          | <p>Op welke plekken in de school vinden we de meeste dieren en planten?</p> <p>Hoe kunnen we dieren bekijken zonder ze bang te maken?</p> | <p>Op welke plekken in ons dorp of onze stad vinden we de meeste planten en dieren?</p> <p>Hoe kunnen we planten en dieren onder water bestuderen?</p> | <p>Welke planten en dieren zien we niet altijd? Waar 'verstoppert' ze zich?</p> <p>Hoe kunnen we planten en dieren bestuderen zonder ze te storen?</p> |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>selecteer minstens <b>10 subdoelen</b></li> <li>hou rekening met de <b>beginsituatie</b> van je leerlingen</li> <li><b>Bewaak hierbij de leerlijn</b> die je in het leerplan zal zien.</li> </ul> | <b>JK</b><br><b>Muzische vorming</b><br>6.3.GJK.2 De leerlingen kunnen de primaire kleuren (rood, geel, blauw) herkennen.                 | <b>K2</b><br><b>Muzische vorming</b><br>6.3.GK2.2 De leerlingen kunnen de secundaire kleuren (groen, oranje, paars) en wit, zwart herkennen.           | <b>K3</b><br><b>Muzische vorming</b><br>6.3.GK3.3 De leerlingen kunnen de primaire en secundaire kleuren, grijs, roze en bruin onderscheiden.          |
|                                                                                                                                                                                                                                          | <b>Lichamelijke opvoeding en motoriek</b>                                                                                                 | <b>Lichamelijke opvoeding en motoriek</b>                                                                                                              | <b>Lichamelijke opvoeding en motoriek</b>                                                                                                              |

|  |                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                             |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | 7.4.GJK.7 De leerlingen kunnen reageren op auditieve of visuele signalen.                                                                            | 7.4.GK2.1 De leerlingen kunnen reageren op verschillende soorten prikkels.                                                                                  | 7.4.GK3.1 De leerlingen kunnen korte bewegingsreacties in spel uitvoeren op signaal.                                                                                        |
|  | <b>Sociaal en emotioneel leren</b><br>9-3.2.GJK.1 De leerlingen kunnen in concrete situaties eenvoudige gevoelens bij zichzelf herkennen.            | <b>Sociaal en emotioneel leren</b><br>9-3.2.GK2.4 De leerlingen kunnen de intensiteit van gevoelens uitdrukken.                                             | <b>Sociaal en emotioneel leren</b><br>9-3.2.GK3.2 De leerlingen kunnen de intensiteit van gevoelens uitdrukken.                                                             |
|  | <b>Aardrijkskunde</b><br>4.1.GJK.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen met betrekking tot relatieve ligging: binnen, buiten, in, uit.         | <b>Aardrijkskunde</b><br>4.1.GK2.2 De leerlingen kennen de volgende begrippen met betrekking tot relatieve ligging: voor, achter, boven, onder, hoog, laag. | <b>Aardrijkskunde</b><br>4.1.GK3.5 De leerlingen kennen de volgende begrippen met betrekking tot relatieve ligging: dichtbij, veraf, opzij, tussen, in, uit, naast, midden. |
|  | <b>Wetenschap en techniek</b><br>3.7.GJK.4 De leerlingen kunnen ontdekken dat er soms iets ontbreekt of niet goed werkt in hun spel of hun omgeving. | <b>Wetenschap en techniek</b><br>3.7.GK2.3 De leerlingen kunnen beschrijven wat ze willen maken.                                                            | <b>Wetenschap en techniek</b><br>3.7.GK3.5 De leerlingen kunnen uitleggen waarvoor hun ontwerp dient.                                                                       |
|  | <b>Wiskunde</b><br>2.4.GJK.8 De leerlingen kunnen korte, vertrouwde routes lopen op basis van gekende plaatsbegrippen.                               | <b>Wiskunde</b><br>2.4.GK2.14 De leerlingen kunnen een route die uit meerdere stappen bestaat, lopen op basis van gekende plaatsbegrippen.                  | <b>Wiskunde</b><br>2.4.GK3.16 De leerlingen kunnen een route die aangeduid is met symbolen lopen.                                                                           |
|  | <b>Wiskunde</b><br>2.4.GJK.10 De leerlingen kunnen objecten vervormen (transformeren) tot een nieuw object.                                          | <b>Wiskunde</b><br>2.4.GK2.20 De leerlingen kunnen met concrete materialen de werkelijkheid tot een model verkleinen of vergroten.                          | <b>Wiskunde</b><br>2.4.GK3.27 De leerlingen kunnen met concrete materialen de werkelijkheid tot een model verkleinen of vergroten.                                          |
|  | <i>Vb. De leerlingen nemen waar hoe de leraar informatie over planten of dieren opzoekt op internet.</i>                                             | <i>Vb. De leerlingen kunnen met ondersteuning van de leraar een afbeelding of informatie over bepaalde planten of dieren opzoeken op internet.</i>          | <b>ICT</b><br>8.2.GK3.1 De leerlingen kunnen aangereikte digitale toestellen functioneel gebruiken met inbegrip van enkele knoppen en toetsen.                              |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <b>Nederlands en communicatie</b><br>1.3.GK3.11 De leerlingen kunnen met ondersteuning door middel van tekenen en/of krabbels ideeën of gebeurtenissen vastleggen.                                                                                                                                                 | <b>Nederlands en communicatie</b><br>1.3.GK2.8 De leerlingen kunnen met ondersteuning door middel van tekenen, krabbels, symbolen, letter- of cijfervormen ideeën of gebeurtenissen vastleggen.                                                      | <b>Nederlands en communicatie</b><br>1.3.GK3.11 De leerlingen kunnen door middel van tekenen, krabbels, symbolen, letter- of cijfervormen ideeën of gebeurtenissen vastleggen.                                                                                                                    |
|  | <b>Nederlands en communicatie</b><br>1.4.GJK.9 De leerlingen kunnen actief deelnemen aan mondelinge interactievormen zoals kringgesprekken, naast elkaar spelen, gesprekken met gekende volwassenen en hierbij de volgende interactiestrategieën toepassen: non-verbaal en verbaal reageren op wat anderen zeggen. | <b>Nederlands en communicatie</b><br>1.4.GK2.10 De leerlingen kunnen actief deelnemen aan mondelinge interactievormen zoals kringgesprekken, <del>samen spelen</del> , gesprekken met gekende volwassenen en hierbij reageren op wat anderen zeggen. | <b>Nederlands en communicatie</b><br>1.4.GK3.11 De leerlingen kunnen actief deelnemen aan mondelinge interactievormen zoals kringgesprekken, <del>samen spelen</del> , gesprekken met gekende volwassenen en hierbij de volgende interactiestrategieën toepassen: inspelen op wat anderen zeggen. |

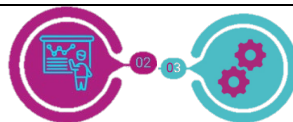


**Voor rooms-katholieke godsdienst selecteer je 1 subdoel per subthema.** Het doel kan per klasgroep verschillen.  
Werk de drie impulsen uit (ervaringen, geloofstaal en rituelen).  
Werk 3 activiteiten uit per week.

|                                                                                                             | JK                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | K2                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | K3                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Doel rooms-katholieke godsdienst</b>                                                                     | <b>Verbondenheid met natuur en cultuur:</b> schoonheid, verwondering, bewondering, dankbaarheid, mysterie, ...                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>Verbondenheid met natuur en cultuur:</b> schoonheid, verwondering, bewondering, dankbaarheid, mysterie, ...                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>Verbondenheid met natuur en cultuur:</b> schoonheid, verwondering, bewondering, dankbaarheid, mysterie, ...                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Ervaringen en belevingen</b><br>Hoe kan je RKG laten aansluiten bij de 'gewone' activiteiten in de klas? | <p>11.6.GJK.1<br/>Ervaren en beleven van de verbondenheid met natuur en cultuur: schoonheid, verwondering, bewondering, dankbaarheid, mysterie, ...</p> <p><u>Op stap</u> in en dicht bij de school: op zoek naar planten en dieren (actief maar ook door stil te zijn en niet te bewegen).</p> <p><b>Leg hier als leerkracht de nadruk op waw! Kijk eens wat we gevonden hebben... benoem het, oog voor de bewondering en verwondering.</b></p> | <p>11.6.GK2.1<br/>Ervaren en beleven van de verbondenheid met natuur en cultuur: schoonheid, verwondering, bewondering, dankbaarheid, mysterie, ...</p> <p><u>Op stap</u>: we bezoeken groene plekjes in de buurt van de school; plekjes met water, struiken, gras, bomen, aarde, stenen... We maken foto's van de dieren en de planten die we vinden.</p> <p><b>Leg hier als leerkracht de nadruk op waw! Kijk eens wat we gevonden hebben... benoem het, oog voor de bewondering en verwondering.</b></p> | <p>11.6.GK3.1<br/>Ervaren en beleven van de verbondenheid met natuur en cultuur: schoonheid, verwondering, bewondering, dankbaarheid, mysterie, ...</p> <p><u>Op stap</u> in en rond de school, naar groene plekjes in de buurt van de school. We kennen al veel dieren en planten (zie JK en K2). Maar sommige dieren en planten 'verstopten' zich. We gaan op zoek door zeer goed te luisteren, te kijken, te ruiken... We nemen foto's en maken filmpjes.</p> <p><b>Leg hier als leerkracht de nadruk op waw! Kijk eens wat we gevonden hebben...benoem het,</b></p> |

|                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                   | Sta ook letterlijk stil en laat de kinderen met al hun zintuigen genieten!                                                                                                                                                                                                             | oog voor de bewondering en verwondering.<br>Sta ook letterlijk stil en laat de kinderen met al hun zintuigen genieten! Hier gaan we verder op ontdekking, het wondere in de kleine hoeken, verstopt, ...                                                                               |
| <b>Geloofsverhalen, geloofsbeelden, Godsbeelden, Jezusbeelden</b><br>Waar leg je hier de nadruk op? Kies een beeld of een (fragment van een) Bijbelverhaal. Verbind dit zowel met je ervaringen en belevingen als met je ritueel. | 11.6.GJK.2<br>In geloofsverhalen, geloofsbeelden, godsbeelden, Jezusbeelden ontdekken hoe mensen verbonden zijn met natuur en cultuur: schepping en de scheppende kracht van de mens<br><br>Jezusbeeld: samen op stap.<br>Jezusbeeld: Jezus geniet van de natuur. | 11.6.GK2.2<br>In geloofsverhalen, geloofsbeelden, godsbeelden, Jezusbeelden ontdekken hoe mensen verbonden zijn met natuur en cultuur: schepping en de scheppende kracht van de mens<br><br>Jezusbeeld: samen op stap.<br>Jezusbeeld: Jezus geniet van de natuur.<br>Scheppingsverhaal | 11.6.GK3.2<br>In geloofsverhalen, geloofsbeelden, godsbeelden, Jezusbeelden ontdekken hoe mensen verbonden zijn met natuur en cultuur: schepping en de scheppende kracht van de mens<br><br>Jezusbeeld: samen op stap.<br>Jezusbeeld: Jezus geniet van de natuur.<br>Scheppingsverhaal |
| <b>Klasritueel, feesten, vieringsmomenten</b><br>Welk ritueel kan je kiezen? Welk gebed kan je koppelen? Hou rekening met je ervaringen en belevingen en met het gekozen beeld of Bijbelverhaal.                                  | 11.6.GJK.3<br>In klasrituelen, feesten, vieringsmomenten verbondenheid met natuur en cultuur beleven en uitdrukken<br><br>Gebed:<br>God,<br><br>Kijk eens hoe mooi!<br>Dit is echt bijzonder!                                                                     | 11.6.GK2.3<br>In klasrituelen, feesten, vieringsmomenten verbondenheid met natuur en cultuur beleven en uitdrukken<br><br>Gebed:<br>Waw!<br>Kijk eens,...<br>Voel eens,...<br>Ruik eens,...<br>Luister eens,...<br>God,                                                                | 11.6.GK3.3<br>In klasrituelen, feesten, vieringsmomenten verbondenheid met natuur en cultuur beleven en uitdrukken<br><br>Gebed:<br>Waw!<br>Kijk eens, ...<br>Voel eens,...<br>Ruik eens,...<br>Luister eens,...                                                                       |

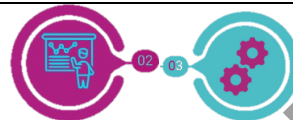
|  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  | <p>Dank Je wel,<br/>We genieten van de mooie<br/>dingen om ons heen</p> <p><u>Ritueel 1:</u> direct in de natuur.<br/>Ga op verschillende plekken<br/>stilstaan.<br/>Bij het water kan je in je gebed<br/>nadruk leggen op het water, de<br/>vijver,...</p> <p><u>Ritueel 2:</u> Ritueel in de klas<br/>herhalen aan de hand van<br/>genomen foto's.<br/>Neem verschillende onderdelen<br/>van het Scheppingsverhaal: laat<br/>de kinderen hun eigen foto<br/>nemen en op een prent van het<br/>scheppingsverhaal leggen.<br/>Bijvoorbeeld: een foto van een<br/>waterplas, een vijver bij de prent<br/>van water uit het<br/>Scheppingsverhaal.</p> | <p>Wie wil eens piepen?<br/>Ik heb een schat gevonden!<br/>Ik ben blij dat ik het aan Jou mag<br/>tonen, Jezus.</p> <p><u>Ritueel 1:</u> direct in de natuur.<br/>Ga op verschillende plekken<br/>stilstaan.<br/>Gebruik al de zintuigen en laat de<br/>kinderen benoemen hoe ze te<br/>werk gaan.</p> <p><u>Ritueel 2:</u> Ritueel in de klas<br/>herhalen aan de hand van<br/>genomen foto's.<br/>Neem verschillende onderdelen<br/>van het Scheppingsverhaal: laat<br/>de kinderen hun eigen foto<br/>nemen en op een prent van het<br/>scheppingsverhaal leggen.<br/>Bijvoorbeeld: een foto van een<br/>waterplas, een vijver bij de prent<br/>van water uit het<br/>Scheppingsverhaal.</p> |
|--|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|



**Denk na over de uitwerking van de waartoe. Welk aanbod voorzien we voor de uitwerking van de waartoe**

| Aspecten van waartoe                                                                                                   | JK                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | K2                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | K3                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  <p><b>De wereld leren kennen</b></p> | <p>Natuurspeurtocht op de speelplaats: zoek met kijkkaartjes een boom, bloem en klein dier; benoem samen wat herkenbaar is.</p> <p>Groeikijker: zaai tuinkers en bekijk dagelijks wat verandert; leg foto's in de juiste volgorde.</p> <p>Voel- en kijktafel: verken bladeren, schors, stenen, veren en slakkenhuisjes en sorteer op zichtbaar of voelbaar kenmerk.</p> | <p>Groene plekken in kaart: bezoek drie plekken nabij de school, fotografeer organismen en koppel elke foto aan de vindplaats.</p> <p>Groei-experiment: zaai dezelfde soort in licht en schaduw en vergelijk kieming en groei.</p> <p>Dierenonderzoek: groepeer waargenomen dieren als zoogdier, vogel of vis en bespreek kenmerken en ontwikkeling.</p> | <p>Verborgen natuur zoeken: onderzoek met loep, zoekkaart en geluidsopname mos, pissebedden, spinnen en insecten zonder ze te storen.</p> <p>Levenscycli reconstrueren: orden beeldkaarten van plant, vlinder of kikker en licht elke fase toe.</p> <p>Onderzoeksproef: vergelijk twee plantenhoekjes met verschillende hoeveelheden licht, water of compost en registreer verschillen.</p> |
|  <p><b>Verbindend dialogeren</b></p> | <p>Vertelkring met natuurschat: toon één vondst en vertel wat je ziet of voelt; een klasgenoot reageert.</p> <p>Samen kijken: bespreek een natuurfoto met de zinnen 'Ik zie...' en 'Ik vind...'.</p> <p>Luisterwandeling per twee: wijs een gehoord vogel- of dierengeluid aan en vertel het daarna samen aan de</p>                                                    | <p>Expertenduo's: vergelijk twee dieren of planten en formuleer samen één gelijkenis en één verschil.</p> <p>Natuurraad: bespreek waar het plantenhoekje komt; luister, reageer en kies samen een plek.</p> <p>Interview met een natuurgids of directeur: bereid vragen voor, luister naar antwoorden en vertel achteraf wat je bijleerde.</p>           | <p>Onderzoeksgesprek: presenteer een waarneming en laat klasgenoten doorvragen of aanvullen.</p> <p>Filosofische kring: bespreek 'Mag je alles uit de natuur meenemen?' en bouw voort op elkaars argumenten.</p> <p>Adviesgesprek: groepjes verdedigen een voorstel voor een plant- of diervriendelijke schoolplek en komen tot één gezamenlijk plan.</p>                                   |

|                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                             | groep.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|  <p><b>Verantwoordelijkheid opnemen voor de wereld</b></p> | <p>Plantenhelper: geef met een kleine gieter water en controleer met een pictogram wat de plant nodig heeft.</p> <p>Dieren rustig bekijken: oefen stil stappen, afstand houden en een gevonden dier terugzetten waar het leefde.</p> <p>Opruimactie: verzamel met handschoenen afval op de speelplaats en sorteer het samen.</p> | <p>Verzorgplan: maak met pictogrammen een beurtrol voor water geven, controleren en opruimen in het plantenhoekje.</p> <p>Schuilplek bouwen: maak in groep een eenvoudig insectenhotel of vogelvoerplek en beschrijf vooraf het plan.</p> <p>Plantvriendelijke route: plaats bordjes 'niet betreden' en pijlen zodat jonge planten beschermd blijven.</p> | <p>Natuurprobleem onderzoeken: breng in kaart waar planten worden vertrapt of dieren weinig schuilplek hebben en formuleer een oplossing.</p> <p>Ontwerp en bouw: maak een stevig insectenhotel, spinnenhuis of kleine schuilplaats en leg uit voor welk dier het dient.</p> <p>Zorgcampagne: ontwerp informatiebordjes voor leerlingen en ouders met concrete afspraken rond afval, planten en kleine dieren.</p> |
|  <p><b>Reflecteren</b></p>                                 | <p>Voor-en-na-foto's: kies wat veranderde aan de plant en vertel één waarneming.</p> <p>Gevoelskaart: kies welk dier of welke plant je blij, bang of verwonderd maakte en vertel waarom.</p> <p>Terugblikkring: leg een foto bij 'dit kende ik al' of 'dit weet ik nu'.</p>                                                      | <p>Groeiportfolio: orden tekeningen en foto's van zaad tot plant en vertel wat de plant nodig had.</p> <p>Denkkaart: vul met pictogrammen 'ik dacht eerst...' en 'nu weet ik...' aan na een activiteit.</p> <p>Activiteit evalueren: kies met kleurkaarten wat goed lukte, wat moeilijk was en wat je opnieuw wilt proberen.</p>                          | <p>Onderzoekslogboek: noteer of teken voorspelling, waarneming, conclusie en een nieuwe vraag.</p> <p>Levenscyclus uitleggen: gebruik beeldkaarten om de volledige cyclus van een gekozen plant of dier te reconstrueren en ontbrekende kennis te benoemen.</p> <p>Slotreflectie in duo: bespreek welke kennis, vaardigheid en zorgactie je meeneemt en formuleer samen één advies voor een volgende klas.</p>     |



**Woordenschat: welke woordenschat zal aan bod komen gedurende dit thema en het subthema?**

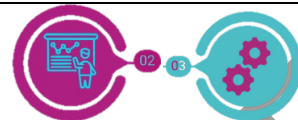
**Denk hierbij aan de woordenschat vanuit de leerplandoelen, prentenboek(en) en/of informatieve boeken, de context van het thema**

**Hoe zorg je ervoor dat deze woordenschat in de verschillende activiteiten en hoeken kan beleefd en doorleefd worden?**

|                                                                  | JK                                                                                                                                                                             | K2                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | K3                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Vanuit de leerplandoelen                                         | de dieren – de planten – groot – klein – dik – dun – rood – geel – blauw – binnen – buiten – in – uit – de boom – het gras – de grond – de vorm                                | de zoogdieren – de vogels – de vissen – geboren worden – groeien – de geboorte – het jong – het zogen – de volwassene – het ei – uitkomen – het kuiken – het volwassen dier – groen – oranje – paars – zwart – wit – voor – achter – boven – onder – hoog – laag – de boom – het bos – het gras – de weide – het water – de zee – het strand – de plas | de insecten – de spinnen – de fauna – de flora – kiemen – sterven – de driehoek – het vierkant – de cirkel – de rechthoek – bruin – roze – dichtbij – veraf – opzij – tussen – in – uit – naast – midden – het grasland – het riet – het gazon – de beek – de vijver – de dood – water geven – licht – de verzorging |
| Vanuit prentenboek(en), informatieve boeken en/of Bijbelverhalen | sluipen – voelen – ingewikkeld – opgewonden – ongelooflijk groot – ritselen – de vogel – ik durf niet – piepen – fluisteren – de snavel – verschrikkelijk groot – de vleermuis | een toren van... – hoger – de eekhoorn – de leiding nemen – de kip – de vlinder – uitkijken over – de spin – omhoog – zich vogelvrij voelen – de gans                                                                                                                                                                                                  | de bollen – planten – bloeien – het voorjaar – de lente – de zomerzon – de groenling – de ekster – de merel – de kauw – tsjilpen – op het oog hebben – de roek – het misverstand – een vreemde taal                                                                                                                  |
| Vanuit de context van het thema                                  | bang zijn – wonen – zorgen voor – naar boven – in de lucht – verschillende soorten – goed kijken – voelen – stil zijn – niet bewegen – ruiken –                                | de natuur – in de schaduw – in het (zon)licht – bestuderen – stapelen – vergelijken – veranderen – de sprinkhaan – dicht bij                                                                                                                                                                                                                           | de schuilplaats – diervriendelijk – plantvriendelijk – de stapel – groeien – de voortplanting – herkennen – de kenmerken –                                                                                                                                                                                           |

|  |                                                                                                                                                                                            |                                                                                                    |                                                                                                                                   |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | luisteren naar iets – het<br>geluid – groeien - de vorm –<br>het blad – de vlinder – de<br>worm – tekenen – kleuren –<br>stempelen - (even) hoog –<br>laag – hoger – lager – de<br>kijkhut | mensen – het nest – rond –<br>langwerpig – zacht – ruw –<br>verwelken – de afdruk –<br>hoger (dan) | ordenen – levend geboren<br>worden – de slak – de<br>loofboom – het mos –<br>plantvriendelijk –<br>diervriendelijk – de naaktslak |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                   |                                                                                                                                                                         |           |           |
|-----------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
|  |   |           |           |
| <b>Overzicht prentenboeken doorheen het subthema</b>                              |                                                                                                                                                                         |           |           |
|                                                                                   | <b>JK</b>                                                                                                                                                               | <b>K2</b> | <b>K3</b> |
| Prentenboeken                                                                     | Doorheen de uitwerking kan je dit vinden                                                                                                                                |           |           |
| Informatieve boeken                                                               |                                                                                                                                                                         |           |           |



### Activiteiten

Minstens 70% van het thematisch aanbod is gekoppeld aan de themadoelen en de doelen bij de subthema's – 30% vanuit zorg, nood of activiteiten los van de gekozen doelen  
50% gaat naar taal de hele dag en wiskunde overal.

Noteer in deze kolom de verschillende activiteiten die je zal aanbieden.

**1 activiteit kan verschillende subdoelen bevatten waar je tegelijkertijd aan zal werken.**

| JK                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | K2                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | K3                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>JK</b> De leerlingen kunnen veelvoorkomende organismen in hun omgeving herkennen. (themadoel)</p> <p><b>JK</b> De leerlingen kunnen actief deelnemen aan mondelinge interactievormen zoals kringgesprekken en gesprekken met gekende volwassenen en hierbij de volgende interactiestrategieën toepassen: non-verbaal en verbaal reageren op wat anderen zeggen. (subdoel)</p> | <p><b>K2 &amp; K3</b> De leerlingen kunnen veelvoorkomende organismen in hun omgeving benoemen. (themadoel)</p> <p><b>K2</b> De leerlingen kunnen actief deelnemen aan mondelinge interactievormen zoals kringgesprekken, gesprekken met gekende volwassenen en hierbij reageren op wat anderen zeggen. (subdoel)</p>                                                                                             | <p><b>K2 &amp; K3</b> De leerlingen kunnen veelvoorkomende organismen in hun omgeving benoemen. (themadoel)</p> <p><b>K3</b> De leerlingen kunnen actief deelnemen aan mondelinge interactievormen zoals kringgesprekken, gesprekken met gekende volwassenen en hierbij de volgende interactiestrategieën toepassen: inspelen op wat anderen zeggen. (subdoel)</p> |
| <p>De <u>leraar</u> vertelt over haar lievelingsplant en lievelingsdier in de schoolomgeving. Ze tekent terwijl ze vertelt en stopt geregeld om de kleuters te laten reageren (bv. Voorspellen over welk dier het zal gaan of aangeven met duim of ze dit ook een leuke plant vinden).</p>                                                                                          | <p>De <u>directeur</u> komt op bezoek in de klas en heeft twee foto's bij: een van haar lievelingsdier en een van haar lievelingsplant in de buurt van de school. Ze <u>vertelt</u> waarom ze deze plant en dit dier heeft gekozen en waar ze ze heeft gevonden. De kleuters mogen reageren. De leraar zorgt voor peer-interactie (bv. Fien zegt dat ze een vlinder ook prachtig vindt. Wat vind jij, Utkü?).</p> | <p>Een (kinder)natuurgids op bezoek in de klas of op uitstap met een natuurgids. Doorheen de uitleg worden vragen gesteld, de kleuters reageren met stokjes groen/rood en mogen (als ze dat willen) bijkomende uitleg vragen of geven. Daarbij is de regel: eerst luisteren naar anderen, dan reageren op wat is gezegd, ten slotte je eigen idee inbrengen.</p>   |

|                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>JK</b> De leerlingen kunnen ontdekken dat er soms iets ontbreekt of niet goed werkt in hun spel of hun omgeving. (subdoel)                                                                                                                                             | <b>K2</b> De leerlingen kunnen beschrijven wat ze willen maken. (subdoel)                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>K3</b> De leerlingen kunnen uitleggen waarvoor hun ontwerp dient. (subdoel)                                                                                                                                                                                   |
| De kleuters krijgen een doos met <u>materialen om dieren en planten te observeren</u> (een carnavalsbril zonder glazen, een kinderverrekijker, een vergrootglas, een verrekijker van karton...). Wat werkt wel? Wat werkt niet? Waarom wel/niet? Wat willen ze gebruiken? | De kleuters mogen een ontwerp bedenken voor een <u>natuurbladwijzer</u> , geïnspireerd door hun uitstap naar de groene plekjes in de buurt van de school. Hoe zou die bladwijzer eruitzien? Aan de hand van een schets stellen ze hun idee voor aan anderen (bv. Blaadjes kleven op een karton, stempels van dieren op een pijl, een pluim vastmaken aan een dun stokje...). | De kleuters mogen <u>knutselen met vindmaterialen</u> van planten (stelen, bladeren, bloemen...) en dieren (pluimen, materiaal van een oud nest, aarde omhoog gewoeld door de mol...) uit de natuur. Eerst denken ze na en vertellen ze waarvoor het zal dienen. |
| <b>JK</b> De leerlingen kunnen korte, vertrouwde routes lopen op basis van gekende plaatsbegrippen. (subdoel)                                                                                                                                                             | <b>K2</b> De leerlingen kunnen een route die uit meerdere stappen bestaat, lopen op basis van gekende plaatsbegrippen. (subdoel)                                                                                                                                                                                                                                             | <b>K3</b> De leerlingen kunnen een route die aangeduid is met symbolen lopen. (subdoel)                                                                                                                                                                          |
| <u>De weg naar ons plantenhoekje</u> om de groei van planten en de aanwezigheid van dieren waar te nemen. De leraar geeft korte instructies om aan te geven welke weg de kleuters moeten volgen (bv. Loop langs de muur. Stap over de plas.)                              | <u>De weg naar ons plantenhoekje</u> om de groei van planten en de aanwezigheid van dieren waar te nemen. De leraar geeft instructies om aan te geven welke weg de kleuters moeten volgen (bv. Stap langs het grote raam en ga dan richting het klimrek).                                                                                                                    | <u>De weg naar ons plantenhoekje</u> om de groei van planten en de aanwezigheid van dieren waar te nemen. De leraar hangt symbolen op (bv. Pijl naar rechts of verboden toegang).                                                                                |

|                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Hoeken: Verrijk relevante hoeken vanuit de gekozen subdoelen. Breng rijke materialen binnen. Taal de hele dag, wiskunde overal.</b>                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Noteer in deze kolom de verschillende hoeken die je zal verrijken.<br>1 hoek kan verschillende subdoelen bevatten waar je tegelijkertijd aan zal werken.                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| JK                                                                                                                                                                                                                                                       | K2                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | K3                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>JK</b> De leerlingen kunnen veelvoorkomende organismen in hun omgeving herkennen. (themadoel)<br><b>JK</b> De leerlingen kunnen in concrete situaties eenvoudige gevoelens bij zichzelf herkennen. (subdoel)                                          | <b>K2 &amp; K3</b> De leerlingen kunnen veelvoorkomende organismen in hun omgeving benoemen. (themadoel)<br><b>K2 &amp; K3</b> De leerlingen kunnen de intensiteit van gevoelens uitdrukken. (subdoel)                                                                                               | <b>K2 &amp; K3</b> De leerlingen kunnen veelvoorkomende organismen in hun omgeving benoemen. (themadoel)<br><b>K2 &amp; K3</b> De leerlingen kunnen de intensiteit van gevoelens uitdrukken. (subdoel)                                                                                                                                        |
| <u>Gevoelshoek:</u> In een hoek met allerlei prenten (of afgedrukte foto's van de observatie-activiteit) van planten en dieren liggen ook gevoelskaartjes. De leerlingen verbinden beide (bv. Bij de brandnetel leg ik een boos gezicht want die prikt). | <u>Gevoelshoek:</u> In een hoek met allerlei prenten (of afgedrukte foto's van de observatie-activiteit) van planten en dieren liggen ook gevoelskaartjes. De leerlingen verbinden beide of ordenen (bv. Ik zie 'blij zijn'. Welk dier maakt me een beetje blij, welk dier maakt me het meest bij?). |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>JK</b> De leerlingen kunnen met ondersteuning door middel van tekenen en/of krabbels ideeën of gebeurtenissen vastleggen. (subdoel)                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>K3</b> De leerlingen kunnen door middel van tekenen, krabbels, symbolen, letter- of cijfervormen ideeën of gebeurtenissen vastleggen. (subdoel)<br><b>K3</b> De leerlingen kunnen tonen dat ze de volgende tekstconventies begrijpen: inzicht in leesrichting, onderscheid tekst en beeld, congruentie tussen tekst en beeld. (extra doel) |
| <u>Tekenhoek:</u> De kleuters zijn echte natuuronderzoekers. Onderzoekers noteren en                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <u>Natuurhoek:</u> foto's en filmpjes van de uitstap, woordkaarten passend bij het                                                                                                                                                                                                                                                            |

|                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| tekenen in een notitieboekje hun bevindingen. In de hoek liggen voorbeelden. De kleuters mogen doorheen het thema krabbelen en tekenen in het boekje. De leraar noteert erbij wat ze hebben weergegeven. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | thema, micro-afbeeldingen van spinnen, insecten en kleine planten (met de naam erbij om te bekijken met vergrootglas), informatieve boeken over spinnen en insecten, sjablonen voor paspoorten voor spinnen, insecten, planten...                                                                                            |
|                                                                                                                                                                                                          | <b>K2 &amp; K3</b> De leerlingen kunnen met concrete materialen de werkelijkheid tot een model verkleinen of vergroten. (subdoel)<br><b>K2</b> De leerlingen kunnen gekende handelingen passend bij een situatie uitvoeren. (extra doel)                                                                                        | <b>K2 &amp; K3</b> De leerlingen kunnen met concrete materialen de werkelijkheid tot een model verkleinen of vergroten. (subdoel)<br><b>K3</b> De leerlingen kunnen eenvoudige scènes (na)spelen. (extra doel)                                                                                                               |
|                                                                                                                                                                                                          | <u>Een groen plekje nabouwen en spelen met poppetjes:</u> De kleuters maken een groen plekje in het dorp of de stad na (zie uitstap) (bv. Met legomateriaal). Ze spelen met poppetjes: één poppetje is een natuurgids, een ander is een kind dat wil klimmen in bomen, nog een ander een oudere persoon die houdt van vogels... | <u>Een groen plekje nabouwen en spelen met poppetjes:</u> De kleuters maken een groen plekje met veel verborgen fauna en flora na (zie uitstap) (bv. Met steentjes, mos, planten uit plasticine). Ze spelen met poppetjes: één poppetje gaat op stap met een loep, een ander is een kind dat graag tekeningen van vinders... |

|                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Activiteiten/ Hoeken voor de uitwerking van de themadoelen, de leerlus.</b>                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Noteer in deze kolom de verschillende activiteiten die je zal aanbieden.<br>1 activiteit kan verschillende doelen bevatten waar je tegelijkertijd aan zal werken.                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>JK</b>                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>K2</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>K3</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <u>Op stap</u> in en dicht bij de school: op zoek naar planten en dieren (actief maar ook door stil te zijn en niet te bewegen). Leraar neemt foto's, maakt geluidsopnames en maakt een schema waarop wordt aangeduid waar veel planten en dieren werden gevonden. | <u>Op stap</u> : we bezoeken groene plekjes in de buurt van de school; plekjes met water, struiken, gras, bomen, aarde, stenen... We maken foto's van de dieren en de planten die we vinden. De leraar maakt een schema om aan te duiden welk organisme waar werd waargenomen. We nemen ook enkele (niet-beschermd) plantjes (met wortel) mee om te drogen.                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <u>Op stap</u> in en rond de school, naar groene plekjes in de buurt van de school. We kennen al veel dieren en planten (zie JK en K2). Maar sommige dieren en planten 'verstopten' zich. We gaan op zoek door zeer goed te luisteren, te kijken, te ruiken... We nemen foto's en maken filmpjes.                                                                                          |
| <u>Prentenboek</u> <i>ik voel iets</i> : vertellen en hervertellen. Hoe kunnen we planten en dieren observeren? Met welke zintuigen? Hoe maken we dieren niet bang?                                                                                                | <u>De natuurhoek</u> : De leerlingen verbinden de foto's van de uitstap met kaartjes die verschillende plekken weergeven. In informatieve boeken, op posters (bv. <a href="#">Raamstickers tuinvogels bestellen   Natuurpunt Winkel</a> ), kijkkaarten (bv. of <a href="#">Herkenningkaart Bladeren boom&amp;struik – JNM Winkel</a> ) leren ze meer over het verschillen en gelijkenissen tussen dieren en tussen planten. Ze sorteren de foto's volgens eigen bedachte kenmerken (bv. Alle bruine dieren bij elkaar) en in de loop van het thema volgens door de leraar aangegeven kenmerken (bv. Alle vogels of alle bomen) bij elkaar). | <u>Knutselhoek</u> : Hoe planten insecten en spinnen zich voort? Hoe ziet de levenscyclus van de plant eruit? De kleuters kijken naar de schema's. Hoe kunnen we ze helpen?<br>De kleuters kiezen iets om te maken: <ul style="list-style-type: none"><li>- Een insectenhotel</li><li>- Een spinnenhuis</li><li>- Een zaadbom</li></ul> Ze volgen het stappenplan van het gekozen project. |
| Nog meer observeren met ' <u>kijkgaatjes</u> ' in verschillende vormen op de ramen van de klas om gericht naar bepaalde plekjes op de                                                                                                                              | Kennis uitbreiden met <u>filmpjes</u> : <ul style="list-style-type: none"><li>• Wat weten we al over dieren en planten die we zagen op onze uitstap?</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | We gaan <u>gericht op zoek</u> naar bepaalde dieren, maar willen ze niet                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

|                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>speelplaats (of andere omgeving rond de klas) naar planten en dieren te kijken. Notitieboekje om in te krabbelen. Verrekijker. Boeken over planten en dieren.</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• We bekijken filmpjes over enkele dieren en planten (bv. <a href="#">Waarom hebben slakken een huisje?</a> <a href="#">  Schooltv</a>)</li> <li>• Wat weten we nu meer?</li> </ul> | <p>storen. We verkennen eerst het materiaal, bijvoorbeeld</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• apps op de smartphone van de leraar (dieren en planten identificeren, vogelgeluiden herkennen... zoals <a href="#">ObsIdentify</a> - <a href="#">Apps - Waarnemingen.be</a> en <a href="#">Merlin Bird ID Free Download</a> - <a href="#">Continue to Install</a>)</li> <li>• vergrootglas, insecten- of plantenloep, vergrootbril...</li> <li>• verrekijker</li> <li>• ...</li> </ul> <p>en dan gaan we op stap. Dat doen we stil, we gebruiken al onze zintuigen.</p> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|



### Reflectie over subthema

|                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Evalueren, reflecteren, kwaliteitsontwikkeling</b>                                                                                                                         | Noteer hier mogelijke <b>denkvragen</b> en/of uitwerking van hoe je de <b>reflectie</b> zal aanpakken tijdens dit subthema. <b>Wat neem je mee</b> naar een volgend subthema? <b>Waar zie je nog kansen</b> tot verdiepen, verruimen, verdiepen?                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Tussentijds evalueren, reflecteren en feedback geven</b> doe je aan de hand van je brainstorm. Neem je probleemstelling of onderzoeksvraag erbij.                          | <p>JK TIPS</p> <p>Kringgesprek met de kleuters op basis van foto's van de uitstap: Weten we op welke plekken we dieren en planten vinden? Weten we hoe we dieren kunnen observeren zonder ze bang te maken?</p> <p>K2 TIPS</p> <p>Klasgesprek op basis foto's van de kleuters in de natuurhoek en van de uitstap: Op welke plekken in ons dorp of onze stad vinden we de meeste planten en dieren? Hoe kunnen we planten en dieren onder water bestuderen?</p> <p>K3 TIPS</p> <p>Tekendictee: De leraar geeft opdrachten (bv. Waar kun je een pissebed vinden? Teken de pissebed op de juiste plaats. Waar zie je mos? Kleur de juiste plant.)</p> |
| Formuleer samen met je leerlingen <b>een antwoord op de probleemstelling of onderzoeksvraag</b> . Neem je brainstorm erbij.                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Verzamel en beoordeel</b> deze doelen in de brede zin bij de leerlingen. Stem je <b>handelen</b> hierop af. Denk na over de <b>communicatie</b> met en over je leerlingen. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Bekijk de gevisualiseerde doelen</b> , zijn deze behaald?                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |



## Subthema 2:

| <div>   </div>                                                      |                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                              |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>Formuleer <b>gerichte denkvragen</b> om de <b>onderzoekende houding</b> van leerlingen te stimuleren</li> </ul>                                                                                   | JK                                                                                                                                                                | K2                                                                                                                                                                                             | K3                                                                                                                                                                                           |
|                                                                                                                                                                                                                                          |  <p>Waar wonen welke dieren?<br/>Welke verschillende soorten dieren zien we?</p> |  <p>Welke dieren leven dicht bij mensen?<br/>Wat hebben zoogdieren, vogels en vissen gemeenschappelijk?</p> |  <p>Kunnen we een schuilplaats voor dieren maken?<br/>Wat is het verschil tussen insecten en spinnen?</p> |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>selecteer minstens <b>10 subdoelen</b></li> <li>hou rekening met de <b>beginsituatie</b> van je leerlingen</li> <li><b>Bewaak hierbij de leerlijn</b> die je in het leerplan zal zien.</li> </ul> | JK                                                                                                                                                                | K2                                                                                                                                                                                             | K3                                                                                                                                                                                           |
|                                                                                                                                                                                                                                          | <p><b>Muzische vorming</b><br/>6.3.GJK.6 De leerlingen kunnen vormen gebruiken bij beeldend werk.</p>                                                             | <p><b>Muzische vorming</b><br/>6.3.GK2.10 De leerlingen kunnen vormen gebruiken om figuren weer te geven.</p>                                                                                  | <p><b>Muzische vorming</b><br/>6.3.GK3.10 De leerlingen kunnen vormen gebruiken om figuren weer te geven.</p>                                                                                |
|                                                                                                                                                                                                                                          | <b>Lichamelijke opvoeding en motoriek</b>                                                                                                                         | <b>Lichamelijke opvoeding en motoriek</b>                                                                                                                                                      | <b>Lichamelijke opvoeding en motoriek</b>                                                                                                                                                    |

|  |                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                              |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | 7.2.GJK.4 De leerlingen kunnen ter plaatse springen.                                                                                     | 7.2.GK2.4 De leerlingen kunnen springen van lage hoogte (lage blok, mat) en gecontroleerd landen op beide voeten.                                                               | 7.2.GK3.9 De leerlingen kunnen van verschillende lage hoogtes springen en gecontroleerd landen.                                                                                              |
|  | <b>Leren leren</b><br>9-2.4.GJK.1 De leerlingen kunnen keuzemogelijkheden verkennen.                                                     | <b>Leren leren</b><br>9-2.4.GK2.1 De leerlingen kunnen zelfstandig een keuze maken uit een beperkt aanbod.                                                                      | <b>Leren leren</b><br>9-2.4.GK3.1 De leerlingen kunnen zelfstandig een keuze maken uit een uitgebreid aanbod.                                                                                |
|  | <b>Aardrijkskunde</b><br>4.2.GJK.1 De leerlingen kunnen natuurlijke aspecten in (afgebeelde) landschappen observeren.                    | <b>Aardrijkskunde</b><br>4.2.GK2.4 De leerlingen kennen de volgende begrippen met betrekking tot natuurlijke aspecten van landschappen: het water: de zee, het strand, de plas. | <b>Aardrijkskunde</b><br>4.2.GK3.4 De leerlingen kennen de volgende begrippen met betrekking tot natuurlijke aspecten van landschappen: het water: de oceaan, de rivier, de beek, de vijver. |
|  | <i>Vb. Leerlingen nemen waar wat dieren eten (zoals een vogels die zaadjes pikken in een voederhuis)</i>                                 | <b>Wetenschap en techniek</b><br>3.2.GK2.4 De leerlingen kunnen benoemen wat dieren eten.                                                                                       | <b>Wetenschap en techniek</b><br>3.2.GK3.2 De leerlingen kennen het principe van eten en gegeten worden.                                                                                     |
|  | <b>Wiskunde</b><br>2.1.GJK.5 De leerlingen kunnen objecten sorteren op basis van een gemeenschappelijke eigenschap.                      | <b>Wiskunde</b><br>2.1.GK2.9 De leerlingen kunnen op het zicht bepalen welk van twee aantallen het meeste is (perceptueel vergelijken).                                         | <b>Wiskunde</b><br>2.1.GK3.12 De leerlingen kunnen op het zicht bepalen welk van twee aantallen het meeste is (perceptueel vergelijken).                                                     |
|  | <b>Wiskunde</b><br>2.1.GJK.11 De leerlingen kunnen op het zicht bepalen welk van twee aantallen het meeste is (perceptueel vergelijken). |                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                              |
|  | <b>Nederlands en communicatie</b><br>1.2.GJK.2 De leerlingen kunnen reageren op één en op meerdere geluiden.                             | <b>Nederlands en communicatie</b><br>1.2.GK2.2 De leerlingen kunnen 2 à 3 geluiden in volgorde onthouden en aanduiden met                                                       | <b>Nederlands en communicatie</b><br>1.2.GK3.16 De leerlingen kunnen 2 à 3 geluiden in volgorde onthouden en aanduiden met                                                                   |

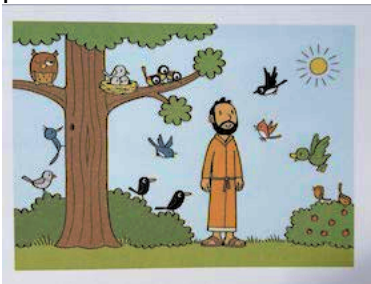
|  |                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                           |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |                                                                                                                                                                                          | behulp van een voorwerp of een visuele voorstelling.                                                                                                                                      | behulp van een voorwerp of een visuele voorstelling.                                                                                                                                      |
|  | <b>Nederlands en communicatie</b><br>1.2.GJK.7 De leerlingen kunnen met ondersteuning expliciete informatie over de situatie, de gevoelens, de personages uit voorgelezen teksten halen. | <b>Nederlands en communicatie</b><br>1.2.GK2.13 De leerlingen kunnen met ondersteuning expliciete informatie over de situatie, de gevoelens, de personages uit voorgelezen teksten halen. | <b>Nederlands en communicatie</b><br>1.2.GK3.9 De leerlingen kunnen expliciete informatie over de situatie, de gevoelens, de personages en perspectiefname uit voorgelezen teksten halen. |
|  |                                                                                                                                                                                          | <b>Nederlands en communicatie</b><br>1.5.GK2.15 De leerlingen weten dat er verschillende talen zijn.                                                                                      | <b>Nederlands en communicatie</b><br>1.5.GK3.12 De leerlingen weten dat er verschillende taalvariëteiten en verschillende talen zijn.                                                     |
|  | <i>Vb. verwijzen naar verschillende vogelgeluiden</i>                                                                                                                                    | <i>Vb. muis (NL) – mouse (ENG)</i>                                                                                                                                                        | <i>Vb. boeken over dieren in meerdere talen</i>                                                                                                                                           |



**Voor rooms-katholieke godsdienst selecteer je 1 subdoel per subthema.** Het doel kan per klasgroep verschillen.  
Werk de drie impulsen uit (ervaringen, geloofstaal en rituelen).  
Werk 3 activiteiten uit per week.

|                                                                                                             | JK                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | K2                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | K3                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Subthema</b>                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>Doel rooms-katholieke godsdienst</b>                                                                     | <b>Verbondenheid met natuur en cultuur:</b> schoonheid, verwondering, bewondering, dankbaarheid, mysterie, ...                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>Verbondenheid met natuur en cultuur:</b> schoonheid, verwondering, bewondering, dankbaarheid, mysterie, ...                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>Verbondenheid met natuur en cultuur:</b> schoonheid, verwondering, bewondering, dankbaarheid, mysterie, ...                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Ervaringen en belevingen</b><br>Hoe kan je RKG laten aansluiten bij de 'gewone' activiteiten in de klas? | <p>11.6.GJK.1<br/>Ervaren en beleven van de verbondenheid met natuur en cultuur: schoonheid, verwondering, bewondering, dankbaarheid, mysterie, ...</p> <p>Ga met de kinderen naar een plaats in de natuur waar het rustig is. Als er geen natuur is in de directe omgeving van de school, kan dit moment ook op de speelplaats of in een ruimte van de school plaatsvinden. Zorg dan voor natuurlijke materialen en geluidsopnamen van vogels. Laat de kinderen in groepjes in een nest gaan liggen. (doeken, takjes, ...) De kinderen mogen erop gaan liggen. Ze maken het</p> | <p>11.6.GK2.1<br/>Ervaren en beleven van de verbondenheid met natuur en cultuur: schoonheid, verwondering, bewondering, dankbaarheid, mysterie, ...</p> <p>Ga met de kinderen naar een plaats in de natuur waar het rustig is. Als er geen natuur is in de directe omgeving van de school, kan dit moment ook op de speelplaats of in een ruimte van de school plaatsvinden. Zorg dan voor natuurlijke materialen en geluidsopnamen van vogels.</p> <p>Geef de kinderen een blanco vogel. Geef hen een potlood of stift. Iedere keer dat ze een</p> | <p>11.6.GK3.1<br/>Ervaren en beleven van de verbondenheid met natuur en cultuur: schoonheid, verwondering, bewondering, dankbaarheid, mysterie, ...</p> <p>Ga met de kinderen naar een plaats in de natuur waar het rustig is. Als er geen natuur is in de directe omgeving van de school, kan dit moment ook op de speelplaats of in een ruimte van de school plaatsvinden. Zorg dan voor natuurlijke materialen en geluidsopnamen van vogels. Laat de kinderen een plekje zoeken waar ze zelf rustig kunnen genieten en kijken naar de vogels.</p> |

stil en moeten goed luisteren. Luister naar de vogels. De kinderen krijgen volgende prent. Ze hebben vooraf de vogels moeten afdekken met post-its.



Net als mensen spreken vogels verschillende talen. De kleuters luisteren naar de talen van de vogels! Iedere keer dat de kinderen een vogelgeluid horen nemen ze een post-it weg.

Je kan deze activiteit ook laten aansluiten bij:

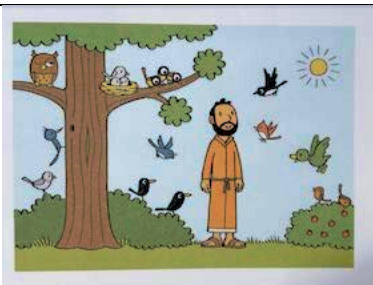
vogelgeluid horen mogen ze een streep, een vorm op hun vogel tekenen. Later kunnen ze een vogel opzoeken die ze gezien hebben in informatieve boeken en verder versieren. Laat hen ook iets bevestigen, zodat de vogel kan rondvliegen.

Luisterhoek: 5 (duidelijk van elkaar verschillende vogelgeluiden in willekeurige volgorde na elkaar). Neem de geknutselde vogel. Laat de kinderen neerliggen. Hoor je twee keer achter elkaar hetzelfde geluid? Dan laat je de vogel boven jou vliegen. Hoor je twee verschillende geluiden? Dan reageer je niet en vliegt de vogel niet rond.

Ze hebben een boekje bij met afbeeldingen van vogels (en hun namen). Als ze een vogel herkennen (zien of horen), mogen ze die aanduiden in hun boekje. Geef de kinderen een klein schilderdoekje en laat ze 1 vogel natekenen die ze hebben gehoord of gezien in de natuur.

Luisterhoek: 10 vogelgeluiden na elkaar en een boekje met de bijbehorende vogels (en hun namen). De kleuters luisteren en kijken intussen in het boekje.

|                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                            | <p><u>Luisterhoek</u>. Drie (duidelijk van elkaar) verschillende vogelgeluiden en prenten van de vogels (met getalbeelden 1, 2 en 3). Net als mensen spreken vogels verschillende talen. De kleuters luisteren naar de talen van de vogels!</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <p><b>Geloofsverhalen, geloofsbeelden, Godsbeelden, Jezusbeelden</b><br/> Waar leg je hier de nadruk op? Kies een beeld of een (fragment van een) Bijbelverhaal. Verbind dit zowel met je ervaringen en belevingen als met je ritueel.</p> | <p>11.6.GJK.2<br/> In geloofsverhalen, geloofsbeelden, godsbeelden, Jezusbeelden ontdekken hoe mensen verbonden zijn met natuur en cultuur: schepping en de scheppende kracht van de mens</p> <p>Jezusbeeld: Jezus geniet van de natuur.<br/> Geloofsverhaal: Hoera voor de dieren! (Franciscus)</p> <p>Vertel het volgende verhaal aan de kinderen aan de hand van onderstaande prent.<br/> Je kan dit laten aansluiten aan de ervaringen (vogelgeluiden beluisteren) maar dit kan ook eerst verteld worden om daarna een activiteit met vogelgeluiden te doen.</p> | <p>11.6.GK2.2<br/> In geloofsverhalen, geloofsbeelden, godsbeelden, Jezusbeelden ontdekken hoe mensen verbonden zijn met natuur en cultuur: schepping en de scheppende kracht van de mens</p> <p>Jezusbeeld: Jezus maakt je rustig, Jezus geniet van de natuur, Jezus rust.<br/> Geloofsverhaal: Franciscus houdt van de natuur.<br/> <i>(Laat de kinderen eerst tot rust komen. Ze mogen zitten, liggen in de natuur. Ze zorgen voor een plekje waar ze kunnen genieten en de vogels kunnen horen en zien. Vertel daarna het verhaal.)</i></p> | <p>11.6.GK3.2<br/> In geloofsverhalen, geloofsbeelden, godsbeelden, Jezusbeelden ontdekken hoe mensen verbonden zijn met natuur en cultuur: schepping en de scheppende kracht van de mens</p> <p>Jezusbeeld: Jezus maakt je rustig, Jezus geniet van de natuur, Jezus rust.<br/> Geloofsverhaal: Franciscus houdt van de natuur.<br/> <i>(Laat de kinderen eerst tot rust komen. Ze mogen zitten, liggen in de natuur. Ze zorgen voor een plekje waar ze kunnen genieten en de vogels kunnen horen en zien. Vertel daarna het verhaal.)</i></p> |



'Op een dag ziet Franciscus heel veel vogels in een weide.  
'Mijn kleine dieren vrienden,' zegt hij,  
'wat hebben jullie mooie vleugels en mooie veren.  
Jullie kunnen vliegen tot hoog in de lucht.  
Wat kunnen jullie toch mooi zingen.'  
Daarna doen alle vogels op hetzelfde moment hun snavel openen fladderen ze met hun vleugels.  
Luid vliegen ze rond Franciscus.

**Klasritueel, feesten, vieringsmomenten**

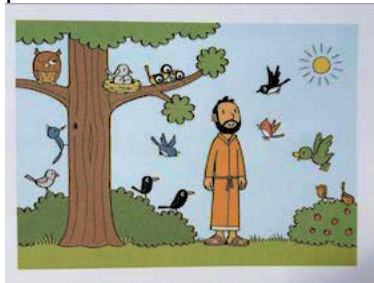
Welk ritueel kan je kiezen? Welk gebed kan je koppelen? Hou rekening met je ervaringen en belevingen en met het gekozen beeld of Bijbelverhaal.

11.6.GJK.1  
Ervaren en beleven van de verbondenheid met natuur en cultuur: schoonheid, verwondering, bewondering, dankbaarheid, mysterie, ...  
  
Ga met de kinderen naar een plaats in de natuur waar het rustig is. Als er geen natuur is in

11.6.GK2.1  
Ervaren en beleven van de verbondenheid met natuur en cultuur: schoonheid, verwondering, bewondering, dankbaarheid, mysterie, ...  
  
Ga met de kinderen naar een plaats in de natuur waar het rustig is. Als er geen natuur is in

11.6.GK3.1  
Ervaren en beleven van de verbondenheid met natuur en cultuur: schoonheid, verwondering, bewondering, dankbaarheid, mysterie, ...  
  
Ga met de kinderen naar een plaats in de natuur waar het rustig is. Als er geen natuur is in

de directe omgeving van de school, kan dit moment ook op de speelplaats of in een ruimte van de school plaatsvinden. Zorg dan voor natuurlijke materialen en geluidsopnamen van vogels. Laat de kinderen in groepjes in een nest gaan liggen. (doeken, takjes, ...) De kinderen mogen erop gaan liggen. Ze maken het stil en moeten goed luisteren. Luister naar de vogels. De kinderen krijgen volgende prent. Ze hebben vooraf de vogels moeten afdekken met post-its.



de directe omgeving van de school, kan dit moment ook op de speelplaats of in een ruimte van de school plaatsvinden. Zorg dan voor natuurlijke materialen en geluidsopnamen van vogels.

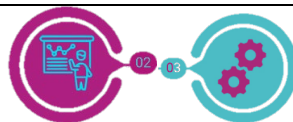
Geef de kinderen een blanco vogel. Geef hen een potlood of stift. Iedere keer dat ze een vogelgeluid horen mogen ze een streep, een vorm op hun vogel tekenen. Later kunnen ze een vogel opzoeken die ze gezien hebben in informatieve boeken en verder versieren. Laat hen ook iets bevestigen, zodat de vogel kan rondvliegen.

Luisterhoek: 5 (duidelijk van elkaar verschillende vogelgeluiden in willekeurige volgorde na elkaar). Neem de geknutselde vogel. Laat de kinderen neerliggen. Hoor je twee keer achter elkaar hetzelfde geluid? Dan laat je de vogel boven jou vliegen. Hoor je twee verschillende geluiden? Dan reageer je niet en vliegt de vogel niet rond.

de directe omgeving van de school, kan dit moment ook op de speelplaats of in een ruimte van de school plaatsvinden. Zorg dan voor natuurlijke materialen en geluidsopnamen van vogels. Laat de kinderen een plekje zoeken waar ze zelf rustig kunnen genieten en kijken naar de vogels. Ze hebben een boekje bij met afbeeldingen van vogels (en hun namen). Als ze een vogel herkennen (zien of horen), mogen ze die aanduiden in hun boekje. Geef de kinderen een klein schilderdoekje en laat ze 1 vogel natekenen die ze hebben gehoord of gezien in de natuur.

Luisterhoek: 10 vogelgeluiden na elkaar en een boekje met de bijbehorende vogels (en hun namen). De kleuters luisteren en kijken intussen in het boekje.

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |  |  |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
|  | <p>Net als mensen spreken vogels verschillende talen. De kleuters luisteren naar de talen van de vogels!</p> <p>Iedere keer dat de kinderen een vogelgeluid horen nemen ze een post-it weg.</p> <p>Je kan deze activiteit ook laten aansluiten bij:<br/> <u>Luisterhoek</u>. Drie (duidelijk van elkaar) verschillende vogelgeluiden en prenten van de vogels (met getalbeelden 1, 2 en 3). Net als mensen spreken vogels verschillende talen. De kleuters luisteren naar de talen van de vogels!</p> |  |  |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|



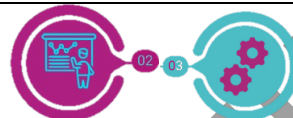
Denk na over de uitwerking van de waartoe. Welk aanbod voorzien we voor de uitwerking van de waartoe

| Aspecten van waartoe                                                                                                   | JK                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | K2                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | K3                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  <p><b>De wereld leren kennen</b></p> | <p>Natuurspeurtocht op de speelplaats: zoek met kijkkaartjes een boom, bloem en klein dier; benoem samen wat herkenbaar is.</p> <p>Groeikijker: zaai tuinkers en bekijk dagelijks wat verandert; leg foto's in de juiste volgorde.</p> <p>Voel- en kijktafel: verken bladeren, schors, stenen, veren en slakkenhuisjes en sorteer op zichtbaar of voelbaar kenmerk.</p> | <p>Groene plekken in kaart: bezoek drie plekken nabij de school, fotografeer organismen en koppel elke foto aan de vindplaats.</p> <p>Groei-experiment: zaai dezelfde soort in licht en schaduw en vergelijk kieming en groei.</p> <p>Dierenonderzoek: groepeer waargenomen dieren als zoogdier, vogel of vis en bespreek kenmerken en ontwikkeling.</p> | <p>Verborgen natuur zoeken: onderzoek met loep, zoekkaart en geluidsopname mos, pissebedden, spinnen en insecten zonder ze te storen.</p> <p>Levenscycli reconstrueren: orden beeldkaarten van plant, vlinder of kikker en licht elke fase toe.</p> <p>Onderzoeksproef: vergelijk twee plantenhoekjes met verschillende hoeveelheden licht, water of compost en registreer verschillen.</p> |
|  <p><b>Verbindend dialogeren</b></p> | <p>Vertelkring met natuurschat: toon één vondst en vertel wat je ziet of voelt; een klasgenoot reageert.</p> <p>Samen kijken: bespreek een natuurfoto met de zinnen 'Ik zie...' en 'Ik vind...'.</p> <p>Luisterwandeling per twee: wijs een</p>                                                                                                                         | <p>Expertenduo's: vergelijk twee dieren of planten en formuleer samen één gelijkenis en één verschil.</p> <p>Natuurraad: bespreek waar het plantenhoekje komt; luister, reageer en kies samen een plek.</p> <p>Interview met een natuurgids of directeur: bereid vragen voor, luister naar antwoorden en vertel achteraf wat je bijleerde.</p>           | <p>Onderzoeksgesprek: presenteer een waarneming en laat klasgenoten doorvragen of aanvullen.</p> <p>Filosofische kring: bespreek 'Mag je alles uit de natuur meenemen?' en bouw voort op elkaars argumenten.</p> <p>Adviesgesprek: groepjes verdedigen een voorstel voor een plant- of diervriendelijke</p>                                                                                 |

|                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                             | gehoord vogel- of dierengeluid aan en vertel het daarna samen aan de groep.                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | schoolplek en komen tot één gezamenlijk plan.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|  <p><b>Verantwoordelijkheid opnemen voor de wereld</b></p> | <p>Plantenhelper: geef met een kleine gieter water en controleer met een pictogram wat de plant nodig heeft.</p> <p>Dieren rustig bekijken: oefen stil stappen, afstand houden en een gevonden dier terugzetten waar het leefde.</p> <p>Opruimactie: verzamel met handschoenen afval op de speelplaats en sorteer het samen.</p> | <p>Verzorgplan: maak met pictogrammen een beurtrol voor water geven, controleren en opruimen in het plantenhoekje.</p> <p>Schuilplek bouwen: maak in groep een eenvoudig insectenhotel of vogelvoerplek en beschrijf vooraf het plan.</p> <p>Plantvriendelijke route: plaats bordjes 'niet betreden' en pijlen zodat jonge planten beschermd blijven.</p> | <p>Natuurprobleem onderzoeken: breng in kaart waar planten worden vertrapt of dieren weinig schuilplek hebben en formuleer een oplossing.</p> <p>Ontwerp en bouw: maak een stevig insectenhotel, spinnenhuis of kleine schuilplaats en leg uit voor welk dier het dient.</p> <p>Zorgcampagne: ontwerp informatiebordjes voor leerlingen en ouders met concrete afspraken rond afval, planten en kleine dieren.</p> |
|  <p><b>Reflecteren</b></p>                                | <p>Voor-en-na-foto's: kies wat veranderde aan de plant en vertel één waarneming.</p> <p>Gevoelskaart: kies welk dier of welke plant je blij, bang of verwonderd maakte en vertel waarom.</p> <p>Terugblikkring: leg een foto bij 'dit kende ik al' of 'dit weet ik nu'.</p>                                                      | <p>Groeiportfolio: orden tekeningen en foto's van zaad tot plant en vertel wat de plant nodig had.</p> <p>Denkkaart: vul met pictogrammen 'ik dacht eerst...' en 'nu weet ik...' aan na een activiteit.</p> <p>Activiteit evalueren: kies met kleurkaarten wat goed lukte, wat</p>                                                                        | <p>Onderzoekslogboek: noteer of teken voorspelling, waarneming, conclusie en een nieuwe vraag.</p> <p>Levenscyclus uitleggen: gebruik beeldkaarten om de volledige cyclus van een gekozen plant of dier te reconstrueren en ontbrekende kennis te benoemen.</p> <p>Slotreflectie in duo: bespreek welke kennis, vaardigheid en zorgactie je meeneemt en</p>                                                        |

|  |  |                                               |                                                    |
|--|--|-----------------------------------------------|----------------------------------------------------|
|  |  | moeilijk was en wat je opnieuw wilt proberen. | formuleer samen één advies voor een volgende klas. |
|--|--|-----------------------------------------------|----------------------------------------------------|

TER INSPIRATIE



**Woordenschat: welke woordenschat zal aan bod komen gedurende dit thema en het subthema?**

**Denk hierbij aan de woordenschat vanuit de leerplandoelen, prentenboek(en) en/of informatieve boeken, de context van het thema**  
**Hoe zorg je ervoor dat deze woordenschat in de verschillende activiteiten en hoeken kan beleefd en doorleefd worden?**

|                                                                  | JK                                                                                                                                                                             | K2                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | K3                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Vanuit de leerplandoelen                                         | de dieren – de planten – groot – klein – dik – dun – rood – geel – blauw – binnen – buiten – in – uit – de boom – het gras – de grond – de vorm                                | de zoogdieren – de vogels – de vissen – geboren worden – groeien – de geboorte – het jong – het zogen – de volwassene – het ei – uitkomen – het kuiken – het volwassen dier – groen – oranje – paars – zwart – wit – voor – achter – boven – onder – hoog – laag – de boom – het bos – het gras – de weide – het water – de zee – het strand – de plas | de insecten – de spinnen – de fauna – de flora – kiemen – sterven – de driehoek – het vierkant – de cirkel – de rechthoek – bruin – roze – dichtbij – veraf – opzij – tussen – in – uit – naast – midden – het grasland – het riet – het gazon – de beek – de vijver – de dood – water geven – licht – de verzorging |
| Vanuit prentenboek(en), informatieve boeken en/of Bijbelverhalen | sluipen – voelen – ingewikkeld – opgewonden – ongelooflijk groot – ritselen – de vogel – ik durf niet – piepen – fluisteren – de snavel – verschrikkelijk groot – de vleermuis | een toren van... – hoger – de eekhoorn – de leiding nemen – de kip – de vlinder – uitkijken over – de spin – omhoog – zich vogelvrij voelen – de gans                                                                                                                                                                                                  | de bollen – planten – bloeien – het voorjaar – de lente – de zomerzon – de groenling – de ekster – de merel – de kauw – tsjilpen – op het oog hebben – de roek – het misverstand – een vreemde taal                                                                                                                  |
| Vanuit de context van het thema                                  | bang zijn – wonen – zorgen voor – naar boven – in de lucht – verschillende soorten                                                                                             | de natuur – in de schaduw – in het (zon)licht – bestuderen – stapelen –                                                                                                                                                                                                                                                                                | de schuilplaats – diervriendelijk – plantvriendelijk – de stapel –                                                                                                                                                                                                                                                   |

|  |                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                               |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | – goed kijken – voelen – stil zijn – niet bewegen – ruiken – luisteren naar iets – het geluid – groeien – de vorm – het blad – de vlinder – de worm – tekenen – kleuren – stempelen – (even) hoog – laag – hoger – lager – de kijkhut | vergelijken – veranderen – de sprinkhaan – dicht bij mensen – het nest – rond – langwerpig – zacht – ruw – verwelken – de afdruk – hoger (dan) | groeien – de voortplanting – herkennen – de kenmerken – ordenen – levend geboren worden – de slak – de loofboom – het mos – plantvriendelijk – diervriendelijk – de naaktslak |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                   |                                                                                                                                                                         |           |           |
|-----------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
|  |   |           |           |
| <b>Overzicht prentenboeken doorheen het subthema</b>                              |                                                                                                                                                                         |           |           |
|                                                                                   | <b>JK</b>                                                                                                                                                               | <b>K2</b> | <b>K3</b> |
| Prentenboeken                                                                     | Doorheen de uitwerking kan je dit vinden                                                                                                                                |           |           |
| Informatieve boeken                                                               |                                                                                                                                                                         |           |           |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <p style="text-align: center;"><b>Activiteiten</b></p> <p style="text-align: center;">Minstens 70% van het thematisch aanbod is gekoppeld aan de themadoelen en de doelen bij de subthema's – 30% vanuit zorg, nood of activiteiten los van de gekozen doelen<br/>50% gaat naar taal de hele dag en wiskunde overal.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Noteer in deze kolom de verschillende activiteiten die je zal aanbieden.<br><b>1 activiteit kan verschillende subdoelen bevatten waar je tegelijkertijd aan zal werken.</b>                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>JK</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <b>K2</b>                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>K3</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>JK</b> De leerlingen kunnen veelvoorkomende organismen in hun omgeving herkennen. (themadoel)<br><b>JK</b> De leerlingen kunnen keuzemogelijkheden verkennen. (subdoel)<br><b>JK</b> De leerlingen kunnen vormen gebruiken bij beeldend werk. (subdoel)<br>om figuren weer te geven. (subdoel)                        | <b>K2 &amp; K3</b> De leerlingen kunnen veelvoorkomende organismen in hun omgeving benoemen. (themadoel)<br><b>K2 &amp; K3</b> De leerlingen kunnen vormen gebruiken                                                                                                                 | <b>K2 &amp; K3</b> De leerlingen kunnen veelvoorkomende organismen in hun omgeving benoemen. (themadoel)<br><b>K2 &amp; K3</b> De leerlingen kunnen vormen gebruiken                                                                                                                                     |
| <u>Een vormdier.</u> De kleuters mogen één dier kiezen om verder te bestuderen en creatief na te bootsen met aandacht voor (reeds uitgeknipte) vormen. De leraar modelt eerst hoe zij/hij haar /zijn dier maakt (bv. Een rondje voor de kop, een vierkant voor het lijf...).                                             | <u>De kop van een zoogdieren, vissen of vogels.</u> De leerlingen kiezen een dier dat ze hebben geobserveerd tijdens de uitstap en kijken goed naar de foto (genomen door de leraar of gevonden op het internet). Welke vorm heeft de kop van een dier? Ze maken met klei de kop na. | <u>Het lijf van een spin of insect.</u> De leerlingen kiezen een dier dat ze hebben geobserveerd tijdens de uitstap en kijken goed naar de foto (genomen door de leraar of gevonden op het internet). Welke vorm heeft het lijf van een dier? Eén of meerdere onderdelen? Ze maken met klei het lijf na. |
| <b>JK</b> De leerlingen kunnen groei en ontwikkeling van organismen waarnemen. (themadoel)                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |

|                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>JK</b> De leerlingen kunnen objecten vervormen (transformeren) tot een nieuw object. (subdoel)                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                |
| Is het <u>een bol of een ei</u> ? De kleuters maken een bol van plasticine. Dat lijkt een beetje op een ei, maar is toch niet helemaal hetzelfde. We experimenteren: kunnen we de bol vervormen?                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                |
|                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>K2</b> De leerlingen kunnen de secundaire kleuren (groen, oranje, paars) en wit, zwart herkennen.                                                                                                                                            | <b>K3</b> De leerlingen kunnen de primaire en secundaire kleuren, grijs, roze en bruin onderscheiden.                                                                                                                                          |
|                                                                                                                                                                                                                                                                    | De kleuter kiest een dier uit afbeeldingen die hij/zij kan <u>schilderen met primaire, secundaire kleuren en wit of zwart</u> (bv. een lieveheersbeestje (zwart en rood) of een rups (groen)).                                                  | De kleuter kiest een dier uit afbeeldingen die hij/zij kan <u>schilderen met primaire, secundaire kleuren en wit, grijs, roze of bruin</u> (bv. Een groenling (groen) of eekhoorn (bruin)).                                                    |
| <b>JK, K2 en K3</b> De leerlingen kunnen op het zicht bepalen welk van twee aantallen het meeste is (perceptueel vergelijken). (subdoel)                                                                                                                           | <b>JK, K2 en K3</b> De leerlingen kunnen op het zicht bepalen welk van twee aantallen het meeste is (perceptueel vergelijken). (subdoel)                                                                                                        | <b>JK, K2 en K3</b> De leerlingen kunnen op het zicht bepalen welk van twee aantallen het meeste is (perceptueel vergelijken). (subdoel)                                                                                                       |
| Waar zie je de <u>meeste dieren</u> ? De kleuters vergelijken kaarten met dieren die passen bij de speelplaats. Eerst met grote verschillen (bv. 1 tegenover 4), daarna met kleinere verschillen (bv. 4 tegenover 3). Ze mogen daarbij niet tellen, alleen kijken. | Waar zie je de <u>meeste vissen</u> ? De kleuters vergelijken kaarten met vissen in de beek. Eerst met grote verschillen (bv. 2 tegenover 5), daarna met kleinere verschillen (bv. 4 tegenover 3). Ze mogen daarbij niet tellen, alleen kijken. | Waar zie je de <u>meeste bijen</u> ? De kleuters vergelijken kaarten met bijen in een korf. Eerst met grote verschillen (bv. 2 tegenover 5), daarna met kleinere verschillen (bv. 6 tegenover 5). Ze mogen daarbij niet tellen, alleen kijken. |

|                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                               |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                         |                                                                                                                     |                                                                                                                                                               |
| <b>Hoeken:</b> Verrijk relevante hoeken vanuit de gekozen subdoelen. Breng rijke materialen binnen. Taal de hele dag, wiskunde overal.                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                               |
| Noteer in deze kolom de verschillende hoeken die je zal verrijken.<br>1 hoek kan verschillende subdoelen bevatten waar je tegelijkertijd aan zal werken.                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                               |
| <b>JK</b>                                                                                                                                                                                                                                | <b>K2</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>K3</b>                                                                                                                                                     |
| <b>JK</b> De leerlingen kunnen groei en ontwikkeling van organismen waarnemen. (themadoel)<br><b>JK</b> De leerlingen kunnen ter plaatse springen. (subdoel)                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                               |
| In de <u>beweeghoek</u> liggen bewegingskaarten van (jonge en volwassen) dieren die springen, huppen... (bv. konijn, vogel...). De kleuters bootsen na (hoge sprongen, lage sprongen). (We doen dit ter plekke als eerste stap.)         |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                               |
| <b>JK</b> De leerlingen kunnen met ondersteuning met aandacht luisteren. (subdoel)<br><b>JK</b> De leerlingen kunnen reageren op één en op meerdere geluiden. (subdoel)                                                                  | <b>K2 &amp; K3</b> De leerlingen kunnen 2 à 3 geluiden in volgorde onthouden en aanduiden met behulp van een voorwerp of een visuele voorstelling.                                                                                                                                        | <b>K2 &amp; K3</b> De leerlingen kunnen 2 à 3 geluiden in volgorde onthouden en aanduiden met behulp van een voorwerp of een visuele voorstelling.            |
| <u>Luisterhoek.</u> Drie (duidelijk van elkaar) verschillende vogelgeluiden en prenten van de vogels (met getalbeelden 1, 2 en 3). Net als mensen spreken vogels verschillende talen. De kleuters luisteren naar de talen van de vogels! | <u>Luisterhoek:</u> 5 (duidelijk van elkaar verschillende vogelgeluiden in willekeurige volgorde na elkaar). Hoor je twee keer achter elkaar hetzelfde geluid? Dan tik je zo snel mogelijk op het pictogram met de twee vogels. Hoor je twee verschillende geluiden? Dan reageer je niet. | <u>Luisterhoek:</u> 10 vogelgeluiden na elkaar en een boekje met de bijhorende vogels (en hun namen). De kleuters luisteren en kijken intussen in het boekje. |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|  | <p><b>K2</b> De leerlingen kunnen met ondersteuning expliciete informatie over de situatie, de gevoelens, de personages uit voorgelezen teksten halen. (subdoel)</p> <p><b>K2</b> De leerlingen kunnen eenvoudige rollen naspelen. (extra doel)</p>                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|  | <p><u>Verteltafel</u>: De kleuters maken een decor, maken poppetjes om de personages voor te stellen en zoeken voorwerpen die elementen uit het verhaal kunnen voorstellen. Daarna spelen ze het verhaal na. Tijdens het hele proces kijken ze terug in het prentenboek <i>Dat kan hoger</i>.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <p><b>K3</b> De leerlingen kennen de fasen van de levenscyclus van het dier: geboorte, groei, voortplanting, dood. (themadoel)</p> <p><b>K3</b> De leerlingen kennen het principe van eten en gegeten worden. (subdoel)</p> <p><b>K3</b> De leerlingen kunnen materialen kiezen en plaatsen om een speelruimte (decor) te creëren. (extra doel)</p> |
|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <p><u>Poppenhoek</u>: We richten de poppenhoek opnieuw in. De mensen in de poppenhoek houden van spinnen en insecten. We maken overal spinnenwebben en verstoppert kleine beestjes op de gekste plaatsen. We zorgen dat mieren voedsel vinden en vliegen hun eitjes kunnen leggen in bedorven voedsel. Enz.</p>                                     |



### Activiteiten/ Hoeken voor de uitwerking van de themadoelen, de leerlus.

Noteer in deze kolom de verschillende activiteiten die je zal aanbieden.  
1 activiteit kan verschillende doelen bevatten waar je tegelijkertijd aan zal werken.



**JK**

Kringgesprek in kleine kring aan de hand van foto's, geluidopnames en schets: welke dieren hebben we gevonden? Hoe zien ze eruit? Zagen we er veel, weinig?

**K2**

Vanuit vertellen en hervoortellen prentenboek *Dat kan hoger*: Welke dieren zien we? Zijn er dieren die we zagen op onze uitstap? Zijn er dieren die lijken op dieren die we zagen op onze uitstap? Waar leven de dieren (in de lucht, op de grond, onder de grond...)?

Conclusie: Welke dieren zijn zoogdieren? Welke dieren zijn vogels? Welke zijn de gelijkenissen en/of de verschillen?

**K3**

We verrijken de boekenhoek met boeken rond dieren, bijvoorbeeld



|                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |  <p>In de boekenhoek liggen de foto's van de uitstap zodat leerlingen 'notities' kunnen maken. Er zijn ook post-its die de kleuters kunnen gebruiken om interessante passages in boeken aan te duiden.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <p><u>Natuurhoek</u> met prenten (bv. Een muis met jongen), knuffels (bv. Een babyvogel), boeken en andere materialen (bv. Een nest) om de levenscyclus van de geobserveerde dieren en de dieren uit het verhaal te illustreren.</p> | <p>We leerden al over zoogdieren en vogels. Maar... er zijn ook dieren in het water. Die zijn moeilijker te observeren. We maken een <u>onderwaterkijker</u> en gaan specifiek op zoek naar dieren in beek of de vijver. We zien misschien wel vissen (en andere dieren)!</p> <p>Conclusie: Welke dieren zijn zoogdieren, vogels of vissen? Welke zijn de gelijkenissen en/of de verschillen?</p> | <p>We leerden al veel over dieren (zie JK en K2), maar we weten nu dat sommige dieren zich niet zomaar laten zien en dat sommige dieren heel klein zijn. We moeten dus goed kijken en luisteren! We bekijken enkele filmpjes van onze uitstap. We breiden onze kennis uit met meer filmpjes, bijvoorbeeld <a href="#">Wat is er te zien onder de grond?</a>   <a href="#">Schooltv</a>, <a href="#">Hoe vliegt een libel?</a>   <a href="#">Schooltv</a>, <a href="#">Nieuws uit de Natuur</a>   <a href="#">Schooltv</a>, <a href="#">De spin</a>   <a href="#">Schooltv</a></p> |
| <p>Gerichter observeren: de leraar toont een prent van een dier dat eerder werd geobserveerd. We gaan <u>gericht op zoek</u></p>                                                                                                     | <p>In de <u>schrijfhoek</u> maken informatieve boekjes voor in onze boekenhoek met daarin drie rubrieken: 1. Zoogdieren, 2. Vogels en 3. Vissen</p>                                                                                                                                                                                                                                               | <p><u>Interactief leergesprek</u>: We maken een groot webschema: wat weten we over dieren? Welke soorten zijn er? Hoe planten deze</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

|                                                         |                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                   |
|---------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| naar dit dier. Waar vinden we het? Waar leeft het dier? | We noteren, tekenen, kleven foto's en maken schema's: Welke voorbeelden hebben we leren kennen? Wat zijn hun gemeenschappelijk kenmerken? Hoe planten ze zich voort? | soorten zich voort? We noteren woorden, maken afbeeldingen en pictogrammen, tekenen pijlen om relaties te leggen... Dit schema hangen we zichtbaar op in de klas! |
|---------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

TER INSPIRATIE



### Reflectie over subthema

|                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Evalueren, reflecteren, kwaliteitsontwikkeling</b>                                                                                                                         | Noteer hier mogelijke <b>denkvragen</b> en/of uitwerking van hoe je de <b>reflectie</b> zal aanpakken tijdens dit subthema. <b>Wat neem je mee</b> naar een volgend subthema? <b>Waar zie je nog kansen</b> tot verdiepen, verruimen, verdiepen?                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Tussentijds evalueren, reflecteren en feedback geven</b> doe je aan de hand van je brainstorm. Neem je probleemstelling of onderzoeksvraag erbij.                          | JK TIPS<br>Tekenen door leraar met input van de kleuters: Waar leven dieren in en dicht bij de school? Welke soorten dieren hebben we gezien?<br>K2 TIPS<br>Uitbreiden van de verteltafel met informatie uit dit subthema: allerlei zoogdieren, vogels en vissen die (relatief) dicht bij mensen of bij de school leven.<br>K3 TIPS<br>Gesprekken met individuele kleuters tijdens de tweede uitstap: Kunnen we een schuilplaats voor dieren maken? Wat is het verschil tussen insecten en spinnen? |
| Formuleer samen met je leerlingen <b>een antwoord op de probleemstelling of onderzoeksvraag</b> . Neem je brainstorm erbij.                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Verzamel en beoordeel</b> deze doelen in de brede zin bij de leerlingen. Stem je <b>handelen</b> hierop af. Denk na over de <b>communicatie</b> met en over je leerlingen. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Bekijk de gevisualiseerde doelen</b> , zijn deze behaald?                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |



### Subthema 3:

|                                                                                                                                                                        |                                                                                                                 |                                                                                                                   |                                                                                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|   |                                                                                                                 |                                                                                                                   |                                                                                                                                        |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>- Formuleer <b>gerichte denkvragen</b> om de <b>onderzoekende houding</b> van leerlingen te stimuleren</li> </ul>               | <b>JK</b><br>                  | <b>K2</b><br>                  | <b>K3</b><br>                                       |
|                                                                                                                                                                        | Hoe kunnen we goed voor een plant zorgen?<br>Groeit een plant altijd naar boven?                                | Wat heeft een plant nodig om te groeien?<br>Welke planten vinden we in de schaduw, welke planten in het licht?    | Hoe kunnen we plekken plantvriendelijk maken?<br>Welke planten groeien vanzelf en welke zijn geplant door mensen?                      |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>- selecteer minstens <b>10 subdoelen</b></li> <li>- hou rekening met de <b>beginsituatie</b> van je leerlingen</li> </ul>       | <b>JK</b><br><b>Muzische vorming</b><br>6.3.GJK.4 De leerlingen verkennen verschillende texturen en hun afdruk. | <b>K2</b><br><b>Muzische vorming</b><br>6.3.GK2.9 De leerlingen kunnen experimenteren met texturen en hun afdruk. | <b>K3</b><br><b>Muzische vorming</b><br>6.3.GK3.9 De leerlingen kunnen onderzoeken hoe verschillende texturen een andere afdruk geven. |

|                                                                             |                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-----------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>- <b>Bewaak hierbij de leerlijn</b> die je in het leerplan zal zien.</p> | <p><b>Lichamelijke opvoeding en motoriek</b><br/>7.1.GJK.4 De leerlingen kunnen kracht doseren bij het uitvoeren van klein-motorische handelingen.</p> | <p><b>Lichamelijke opvoeding en motoriek</b><br/>7.1.GK2.3 De leerlingen kunnen hand- en vingerkracht gradueel inzetten afhankelijk van de taak.</p>                                               | <p><b>Lichamelijke opvoeding en motoriek</b><br/>7.1.GK3.4 De leerlingen kunnen langdurig kleine spierspanning volhouden zonder overmatige stijfheid.</p>                                                                                                            |
|                                                                             | <p><b>Leren leren</b><br/>9-2.2.GJK.1 De leerlingen kunnen een leeractiviteit die uit meerdere stappen bestaat onder begeleiding uitvoeren.</p>        | <p><b>Leren leren</b><br/>9-2.2.GK2.3 De leerlingen kunnen de volgorde van de stappen voor de uitvoering van leeractiviteit bepalen.</p>                                                           | <p><b>Leren leren</b><br/>9-2.2.GK3.3 De leerlingen kunnen metacognitieve strategieën inzetten: doelen stellen en een plan opmaken; een leeractiviteit stapsgewijs uitvoeren en monitoren; het resultaat van een leeractiviteit evalueren en erover reflecteren.</p> |
|                                                                             | <p><b>Aardrijkskunde</b><br/>4.2.GJK.1 De leerlingen kunnen natuurlijke aspecten in (afgebeelde) landschappen observeren.</p>                          | <p><b>Aardrijkskunde</b><br/>4.2.GK2.5 De leerlingen kennen de volgende begrippen met betrekken tot natuurlijke aspecten van landschappen: de vegetatie: de boom, het bos, het gras, de weide.</p> | <p><b>Aardrijkskunde</b><br/>4.2.GK3.5 De leerlingen kennen de volgende begrippen met betrekken tot natuurlijke aspecten van landschappen: de vegetatie: het grasland, het riet, het gazon.</p>                                                                      |
|                                                                             | <p><b>Wetenschap en techniek</b><br/>3.6.GJK.4 De leerlingen kunnen materialen stapelen tot een eenvoudige constructie.</p>                            | <p><b>Wetenschap en techniek</b><br/>3.6.GK2.6 De leerlingen kunnen constructies maken die steviger zijn door materialen anders te stapelen of te verbinden.</p>                                   | <p><b>Wetenschap en techniek</b><br/>3.6.GK3.6 De leerlingen kunnen eenvoudige constructieprincipes toepassen voor een stabiel en stevig product.</p>                                                                                                                |
|                                                                             | <p><b>Wiskunde</b><br/>2.4.GJK.2 De leerlingen kunnen een herhalend patroon herkennen en namaken.</p>                                                  | <p><b>Wiskunde</b><br/>2.4.GK2.5 De leerlingen kunnen een herhalend patroon herkennen, namaken, verderzetten.</p>                                                                                  | <p><b>Wiskunde</b><br/>2.4.GK3.8 De leerlingen kunnen herhalende patronen herkennen, (na)maken, verderzetten en opvullen.</p>                                                                                                                                        |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                          |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <b>Wiskunde</b><br>2.4.GJK.3 De leerlingen kunnen een herhalend patroon herkennen en verderzetten.                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                          |
|  | <b>Wiskunde</b><br>2.4.GJK.10 De leerlingen kunnen objecten vervormen (transformeren) tot een nieuw object.                                                                                                                                                | <b>Wiskunde</b><br>2.4.GK2.18 De leerlingen kunnen objecten vervormen (transformeren) tot een nieuw object.                                                                                                                     | <b>Wiskunde</b><br>2.4.GK3.25 De leerlingen kunnen objecten vervormen (transformeren) tot een nieuw object.                                                                                                                              |
|  | <b>Nederlands en communicatie</b><br>1.4.GJK.2 De leerlingen kunnen met ondersteuning gepast reageren op vragen en instructies.                                                                                                                            | <b>Nederlands en communicatie</b><br>1.4.GK2.2 De leerlingen kunnen met ondersteuning gepast reageren op vragen en instructies.                                                                                                 | <b>Nederlands en communicatie</b><br>1.4.GK3.2 De leerlingen kunnen gepast reageren op vragen en instructies.                                                                                                                            |
|  | <b>Nederlands en communicatie</b><br>1.5.GJK.2 De leerlingen kunnen met ondersteuning aangeboden inhoudelijke en functionele school- en instructietaal inzetten binnen de context van de activiteiten en hun vakspecifieke kennis, voorkennis en ervaring. | <b>Nederlands en communicatie</b><br>1.5.GK2.2 De leerlingen kunnen met ondersteuning aangeboden school- en instructietaal inzetten binnen de context van activiteiten en van hun vakspecifieke kennis, voorkennis en ervaring. | <b>Nederlands en communicatie</b><br>1.5.GK3.2 De leerlingen kunnen aangeboden inhoudelijke en functionele school- en instructietaal inzetten binnen de context van de activiteiten en hun vakspecifieke kennis, voorkennis en ervaring. |



**Voor rooms-katholieke godsdienst selecteer je 1 subdoel per subthema.** Het doel kan per klasgroep verschillen.  
Werk de drie impulsen uit (ervaringen, geloofstaal en rituelen).  
Werk 3 activiteiten uit per week.

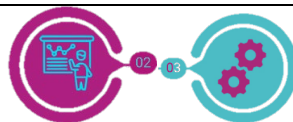
|                                                                                                             | JK                                                                                                                                                                                         | K2                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | K3                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Subthema                                                                                                    |                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Doel rooms-katholieke godsdienst</b>                                                                     | <b>Mogelijkheden en beperkingen:</b><br>talenten ontdekken en positief leren omgaan met beperkingen                                                                                        | <b>Mogelijkheden en beperkingen:</b><br>talenten ontdekken en positief leren omgaan met beperkingen                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>Mogelijkheden en beperkingen:</b><br>talenten ontdekken en positief leren omgaan met beperkingen                                                                                                                                    |
| <b>Ervaringen en belevingen</b><br>Hoe kan je RKG laten aansluiten bij de 'gewone' activiteiten in de klas? | 11.2.GJK.1<br>In ervaringen en belevingen mogelijkheden, talenten ontdekken en positief leren omgaan met beperkingen<br><br>Vertel het prentenboek: 'Een zaadje in de wind' van Eric Carle | 11.2.GK2.1<br>In ervaringen en belevingen mogelijkheden, talenten ontdekken en positief leren omgaan met beperkingen<br><br>Ga indien mogelijk naar het bos om samen volgende bewegingsactiviteit te doen. Indien niet mogelijk is, kan dit ook in de turnzaal of op de speelplaats.<br><br>Kijk eens rond naar alle bomen. Een boom begint als een piepklein zaadje.<br><i>(De kinderen maken zich piepklein en gaan in een bolletje zitten.)</i><br>De bomen maken wortels. Die dringen diep door in de aarde. | 11.2.GK3.1<br>In ervaringen en belevingen mogelijkheden, talenten ontdekken en positief leren omgaan met beperkingen<br><br>Vertel het prentenboek 'Beloofd is beloofd' <div data-bbox="1585 914 1912 1340" data-label="Image"> </div> |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p><b>Eric Carle</b></p>  <p>Een zaadje in de wind</p> <p>Zaai met de kleuters enkele bloemen of tuinkers. Laat de kinderen indien mogelijk een potje aarde meebrengen van thuis. Maak er een grote aardebak van. Indien dat niet mogelijk is, voorzie enkele bloemen of planten, zowel voor binnen als voor buiten.</p> <p><u>Stappenplan voor de toekomst maken met input van de kleuters:</u><br/>Hoe groeien planten? Wat hebben ze nodig? Hoe kunnen we ze best verzorgen?</p> | <p><i>(De kinderen laten hun vingers bewegen over de grond.)</i><br/>Dan begint de boom te groeien.<br/><i>(De kinderen rollen zich langzaam uit.)</i><br/>De boom heeft nu stevige wortels.<br/><i>(De kinderen voelen goed de ondergrond, gaan stevig in spreidstand staan met beide voeten op de grond.)</i><br/>Je staat nu al heel erg stevig, je kan niet zomaar omvergeblazen worden door de wind.<br/>Vanaf nu groeien er heel veel takken.<br/><i>(De kleuters bewegen met hun armen en vingers en wiegen zachtjes.)</i></p> | <p>Maak een groeiboom. Knutsel de boom met de kinderen (eventueel met vindmateriaal van de wandeling (subthema 1). Indien niet mogelijk zet een nepboom in de klas. Laat de kinderen hun handen afdrukken. Laat ze tekenen (of verwoorden) en schrijven wat ze nodig hebben om te groeien. De vele handen helpen iedereen groeien. Heb oog voor de levenscyclus. Laat de boom het hele jaar in je godsdiensthoekje staan. In de herfst kan je ook de bladeren gebruiken om iets te schrijven of te tekenen over iemand die we missen (doodgaan, herinneringen ophalen). In de lente kan je frisse blaadjes aan de bomen hangen met mooie herinneringen en linken aan Pasen, nieuw leven, herinneringen ophalen aan Jezus (en andere mensen die er niet meer zijn, maar die voor ons een bijzondere plaats hebben in ons hart).</p> |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                   | We gaan zorgen voor de bloemen binnen en buiten. Wat hebben ze nodig?                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>Geloofsverhalen, geloofsbeelden, Godsbeelden, Jezusbeelden</b><br>Waar leg je hier de nadruk op? Kies een beeld of een (fragment van een) Bijbelverhaal. Verbind dit zowel met je ervaringen en belevingen als met je ritueel. | 11.2.GJK.2 Ontdekken hoe geloofsverhalen, geloofsbeelden, godsbeelden, Jezusbeelden mensen in hun mogelijkheden bevestigen ondanks hun beperkingen<br><br>Jezusbeeld: Jezus geniet van de natuur.<br>Bijbelverhaal: de zaaier | 11.2.GK2.2<br>Ontdekken hoe geloofsverhalen, geloofsbeelden, godsbeelden, Jezusbeelden mensen in hun mogelijkheden bevestigen ondanks hun beperkingen<br><br>Jezusbeeld: Jezus geniet van de natuur.<br>Bijbelverhaal: De gelijkenis van het mosterdzaadje.<br><br><i>(Tip: teken het verhaal terwijl je het aan het vertellen bent.)</i><br><br><i>Jezus vertelde dit verhaal. Ooit was er een zaaier. De zaaier nam een heel klein zaadje en legde het in de grond.<br/>         Het zaadje begon te groeien ... en te groeien...<br/>         Het zaadje groeide uit tot zo'n grote boom, dat er vogels uit de lucht kwamen om in zijn takken te rusten...<br/>         En hun nesten in de bomen te maken.</i> | 11.2.GK3.2<br>Ontdekken hoe geloofsverhalen, geloofsbeelden, godsbeelden, Jezusbeelden mensen in hun mogelijkheden bevestigen ondanks hun beperkingen<br><br>Jezusbeeld: Jezus geniet van de natuur.<br>Jezus helpt mensen groeien, door te luisteren, te helpen, te delen,...<br>Bijbelverhaal: De gelijkenis van het mosterdzaadje.<br><br>OF<br>Rond Pasen, het verhaal van de Emmaüsgangers. |

|                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Klasritueel, feesten, vieringsmomenten</b><br/>Welk ritueel kan je kiezen? Welk gebed kan je koppelen? Hou rekening met je ervaringen en belevingen en met het gekozen beeld of Bijbelverhaal.</p> | <p>11.2.GJK.3<br/>In klasrituelen, feesten en vieringsmomenten dankbaarheid om hun mogelijkheden uitdrukken</p> <p>Gebod:<br/>Gebod met bewegingen.</p> <p><i>(De bewegingen staan tussen haakjes.)</i></p> <p>Lieve God,</p> <p>Dank je voor de zaadjes.<br/><i>(Maak met je vingers een klein zaadje.)</i></p> <p>Wij stoppen ze in de aarde.<br/><i>(Doe alsof je een kuiltje maakt en een zaadje plant.)</i></p> <p>Wij geven ze water.<br/><i>(Doe alsof je een gieter vasthoudt en giet.)</i></p> <p>Wij zorgen goed voor de bloemen en de plantjes.<br/><i>(Maak met je armen een beschermende kring.)</i></p> | <p>11.2.GK2.3<br/>In klasrituelen, feesten en vieringsmomenten dankbaarheid om hun mogelijkheden uitdrukken</p> <p>Gebod:</p> <p><i>(De bewegingen staan tussen haakjes indien je die wil toepassen)</i></p> <p>Lieve God,</p> <p>Kijk naar dit kleine zaadje.<br/><i>(Maak met duim en wijsvinger een heel klein rondje.)</i></p> <p>Het ligt stil in de grond.<br/><i>(Hurk neer.)</i></p> <p>Wij geven het water en zorgen ervoor.<br/><i>(Doe alsof je water giet.)</i></p> <p>Langzaam groeit het groter en groter.<br/><i>(Kom langzaam recht en strek je armen omhoog.)</i></p> | <p>11.2.GK3.3<br/>In klasrituelen, feesten en vieringsmomenten dankbaarheid om hun mogelijkheden uitdrukken</p> <p>Gebod:</p> <p>Lieve Jezus,</p> <p>Een beetje water,<br/>een beetje aarde,<br/>een beetje zon,<br/>een beetje liefde.</p> <p>Kijk, het zaadje groeit!<br/>Het wordt een plant/boom met mooie bladeren.</p> <p>In de herfst vallen de bladeren neer.<br/>De plant rust uit in de aarde.</p> <p>In de lente begint alles opnieuw.</p> <p>Dank je wel, Jezus,<br/>voor alles wat groeit.</p> <p>Laat ook mij elke dag verder groeien.</p> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>Langzaam groeien ze en worden ze groter.<br/><i>(Kom langzaam recht en strek je armen omhoog.)</i></p> <p>En bloeien er mooie bloemen.<br/><i>(Open je handen als een bloem die openbloeit.)</i></p> <p>Dank je voor alle mooie bloemen en planten. <i>(Maak een grote wijde beweging naar alle kanten.)</i></p> <p>Amen.</p> | <p>Het wordt een sterke boom.<br/><i>(Sta stevig met beide voeten op de grond en maak je armen breed.)</i></p> <p>In de boom bouwen vogels hun nestjes.<br/><i>(Leg je handen als een nestje tegen elkaar.)</i></p> <p>De vogels zingen vrolijke liedjes.<br/><i>(Fladder met je handen als vleugels.)</i></p> <p>Dank je, God, voor de bomen, voor de vogels en voor alles wat groeit.</p> <p>Amen.</p> <p>Ritueel:</p> <p>Zorg voor enkele bomen (dit kunnen de kinderen zelf zijn).</p> <p>Gebruik de vogels van subthema 2 en laat andere kinderen met hun vogels vliegen naar de bomen.</p> | <p>Amen.</p> <p>Ritueel:</p> <p>Neem een strookje keukenpapier. Schrijf een naam van iemand die je wil laten groeien of wil blijven herinneren door je liefde.</p> <p>Onder de naam teken je een hartje. Dompel de onderkant van het strookje in het water. Het hartje vergroot, de liefde dringt het hart binnen. Hang het aan de takken van de boom.</p> |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|



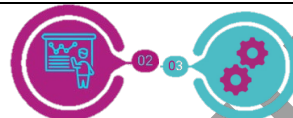
**Denk na over de uitwerking van de waartoe. Welk aanbod voorzien we voor de uitwerking van de waartoe**

| Aspecten van waartoe                                                                                                   | JK                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | K2                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | K3                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  <p><b>De wereld leren kennen</b></p> | <p>Natuurspeurtocht op de speelplaats: zoek met kijkkaartjes een boom, bloem en klein dier; benoem samen wat herkenbaar is.</p> <p>Groeikijker: zaai tuinkers en bekijk dagelijks wat verandert; leg foto's in de juiste volgorde.</p> <p>Voel- en kijktafel: verken bladeren, schors, stenen, veren en slakkenhuisjes en sorteer op zichtbaar of voelbaar kenmerk.</p> | <p>Groene plekken in kaart: bezoek drie plekken nabij de school, fotografeer organismen en koppel elke foto aan de vindplaats.</p> <p>Groei-experiment: zaai dezelfde soort in licht en schaduw en vergelijk kieming en groei.</p> <p>Dierenonderzoek: groepeer waargenomen dieren als zoogdier, vogel of vis en bespreek kenmerken en ontwikkeling.</p> | <p>Verborgen natuur zoeken: onderzoek met loep, zoekkaart en geluidsopname mos, pissebedden, spinnen en insecten zonder ze te storen. Levenscycli reconstrueren: orden beeldkaarten van plant, vlinder of kikker en licht elke fase toe.</p> <p>Onderzoeksproef: vergelijk twee plantenhoekjes met verschillende hoeveelheden licht, water of compost en registreer verschillen.</p> |
|  <p><b>Verbindend dialogeren</b></p> | <p>Vertelkring met natuurschat: toon één vondst en vertel wat je ziet of voelt; een klasgenoot reageert.</p> <p>Samen kijken: bespreek een natuurfoto met de zinnen 'Ik zie...' en 'Ik vind...'.</p> <p>Luisterwandeling per twee: wijs een</p>                                                                                                                         | <p>Expertenduo's: vergelijk twee dieren of planten en formuleer samen één gelijkenis en één verschil.</p> <p>Natuurraad: bespreek waar het plantenhoekje komt; luister, reageer en kies samen een plek.</p> <p>Interview met een natuurgids of directeur: bereid vragen voor, luister naar antwoorden en vertel achteraf wat je bijleerde.</p>           | <p>Onderzoeksgesprek: presenteer een waarneming en laat klasgenoten doorvragen of aanvullen.</p> <p>Filosofische kring: bespreek 'Mag je alles uit de natuur meenemen?' en bouw voort op elkaars argumenten.</p> <p>Adviesgesprek: groepjes verdedigen een voorstel voor een plant- of diervriendelijke</p>                                                                          |

|                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                             | gehoord vogel- of dierengeluid aan en vertel het daarna samen aan de groep.                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | schoolplek en komen tot één gezamenlijk plan.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|  <p><b>Verantwoordelijkheid opnemen voor de wereld</b></p> | <p>Plantenhelper: geef met een kleine gieter water en controleer met een pictogram wat de plant nodig heeft.</p> <p>Dieren rustig bekijken: oefen stil stappen, afstand houden en een gevonden dier terugzetten waar het leefde.</p> <p>Opruimactie: verzamel met handschoenen afval op de speelplaats en sorteer het samen.</p> | <p>Verzorgplan: maak met pictogrammen een beurtrol voor water geven, controleren en opruimen in het plantenhoekje.</p> <p>Schuilplek bouwen: maak in groep een eenvoudig insectenhotel of vogelvoerplek en beschrijf vooraf het plan.</p> <p>Plantvriendelijke route: plaats bordjes 'niet betreden' en pijlen zodat jonge planten beschermd blijven.</p> | <p>Natuurprobleem onderzoeken: breng in kaart waar planten worden vertrapt of dieren weinig schuilplek hebben en formuleer een oplossing.</p> <p>Ontwerp en bouw: maak een stevig insectenhotel, spinnenhuis of kleine schuilplaats en leg uit voor welk dier het dient.</p> <p>Zorgcampagne: ontwerp informatiebordjes voor leerlingen en ouders met concrete afspraken rond afval, planten en kleine dieren.</p> |
|  <p><b>Reflecteren</b></p>                                | <p>Voor-en-na-foto's: kies wat veranderde aan de plant en vertel één waarneming.</p> <p>Gevoelskaart: kies welk dier of welke plant je blij, bang of verwonderd maakte en vertel waarom.</p> <p>Terugblikkring: leg een foto bij 'dit kende ik al' of 'dit weet ik nu'.</p>                                                      | <p>Groeiportfolio: orden tekeningen en foto's van zaad tot plant en vertel wat de plant nodig had.</p> <p>Denkkaart: vul met pictogrammen 'ik dacht eerst...' en 'nu weet ik...' aan na een activiteit.</p> <p>Activiteit evalueren: kies met kleurkaarten wat goed lukte, wat</p>                                                                        | <p>Onderzoekslogboek: noteer of teken voorspelling, waarneming, conclusie en een nieuwe vraag.</p> <p>Levenscyclus uitleggen: gebruik beeldkaarten om de volledige cyclus van een gekozen plant of dier te reconstrueren en ontbrekende kennis te benoemen.</p> <p>Slotreflectie in duo: bespreek welke kennis, vaardigheid en zorgactie je meeneemt en</p>                                                        |

|  |  |                                               |                                                    |
|--|--|-----------------------------------------------|----------------------------------------------------|
|  |  | moeilijk was en wat je opnieuw wilt proberen. | formuleer samen één advies voor een volgende klas. |
|--|--|-----------------------------------------------|----------------------------------------------------|

TER INSPIRATIE



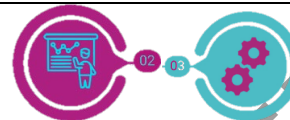
**Woordenschat: welke woordenschat zal aan bod komen gedurende dit thema en het subthema?**

**Denk hierbij aan de woordenschat vanuit de leerplandoelen, prentenboek(en) en/of informatieve boeken, de context van het thema**  
**Hoe zorg je ervoor dat deze woordenschat in de verschillende activiteiten en hoeken kan beleefd en doorleefd worden?**

|                                                                  | JK                                                                                                                                                                             | K2                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | K3                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Vanuit de leerplandoelen                                         | de dieren – de planten – groot – klein – dik – dun – rood – geel – blauw – binnen – buiten – in – uit – de boom – het gras – de grond – de vorm                                | de zoogdieren – de vogels – de vissen – geboren worden – groeien – de geboorte – het jong – het zogen – de volwassene – het ei – uitkomen – het kuiken – het volwassen dier – groen – oranje – paars – zwart – wit – voor – achter – boven – onder – hoog – laag – de boom – het bos – het gras – de weide – het water – de zee – het strand – de plas | de insecten – de spinnen – de fauna – de flora – kiemen – sterven – de driehoek – het vierkant – de cirkel – de rechthoek – bruin – roze – dichtbij – veraf – opzij – tussen – in – uit – naast – midden – het grasland – het riet – het gazon – de beek – de vijver – de dood – water geven – licht – de verzorging |
| Vanuit prentenboek(en), informatieve boeken en/of Bijbelverhalen | sluipen – voelen – ingewikkeld – opgewonden – ongelooflijk groot – ritselen – de vogel – ik durf niet – piepen – fluisteren – de snavel – verschrikkelijk groot – de vleermuis | een toren van... – hoger – de eekhoorn – de leiding nemen – de kip – de vlinder – uitkijken over – de spin – omhoog – zich vogelvrij voelen – de gans                                                                                                                                                                                                  | de bollen – planten – bloeien – het voorjaar – de lente – de zomerzon – de groenling – de ekster – de merel – de kauw – tsjilpen – op het oog hebben – de roek – het misverstand – een vreemde taal                                                                                                                  |
| Vanuit de context van het thema                                  | bang zijn – wonen – zorgen voor – naar boven – in de lucht – verschillende soorten                                                                                             | de natuur – in de schaduw – in het (zon)licht – bestuderen – stapelen –                                                                                                                                                                                                                                                                                | de schuilplaats – diervriendelijk – plantvriendelijk – de stapel –                                                                                                                                                                                                                                                   |

|  |                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                               |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | – goed kijken – voelen – stil zijn – niet bewegen – ruiken – luisteren naar iets – het geluid – groeien – de vorm – het blad – de vlinder – de worm – tekenen – kleuren – stempelen – (even) hoog – laag – hoger – lager – de kijkhut | vergelijken – veranderen – de sprinkhaan – dicht bij mensen – het nest – rond – langwerpig – zacht – ruw – verwelken – de afdruk – hoger (dan) | groeien – de voortplanting – herkennen – de kenmerken – ordenen – levend geboren worden – de slak – de loofboom – het mos – plantvriendelijk – diervriendelijk – de naaktslak |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                   |                                                                                                                                                                         |           |           |
|-----------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
|  |   |           |           |
| <b>Overzicht prentenboeken doorheen het subthema</b>                              |                                                                                                                                                                         |           |           |
|                                                                                   | <b>JK</b>                                                                                                                                                               | <b>K2</b> | <b>K3</b> |
| Prentenboeken                                                                     | Doorheen de uitwerking kan je dit vinden                                                                                                                                |           |           |
| Informatieve boeken                                                               |                                                                                                                                                                         |           |           |



### Activiteiten

Minstens 70% van het thematisch aanbod is gekoppeld aan de themadoelen en de doelen bij de subthema's – 30% vanuit zorg, nood of activiteiten los van de gekozen doelen  
50% gaat naar taal de hele dag en wiskunde overal.

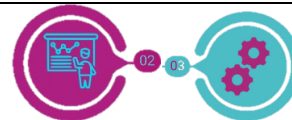


Noteer in deze kolom de verschillende activiteiten die je zal aanbieden.

**1 activiteit kan verschillende subdoelen bevatten waar je tegelijkertijd aan zal werken.**

| JK                                                                                                                                                                                                                               | K2                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | K3                                                                                                                                                                                                                |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>JK</b> De leerlingen kunnen herhalende patronen herkennen en namaken. (subdoel)                                                                                                                                               | <b>K2</b> De leerlingen kunnen een herhalend patroon herkennen, namaken, verderzetten. (subdoel)                                                                                                                                                                                                    | <b>K3</b> De leerlingen kunnen herhalende patronen herkennen, (na)maken, verderzetten en opvullen. (subdoel)                                                                                                      |
| De leraar maakt een <u>patroon</u> met delen van planten met primaire kleuren (bv. Blad – bloem – blad – bloem... of rode bloem – rode bloem – blauwe bloem – blauwe bloem...) om versieringen of sieraden te maken. Ze daagt de | De leraar maakt een <u>patroon</u> met delen van planten met primaire en secundaire kleuren (bv. Een AAB-patroon  om versieringen of sieraden te maken. Ze daagt de kleuters uit om mee te denken: wat komt nu? | De leraar maakt een <u>patroon</u> met delen van planten met kleuren of vormen (bv. Een AAB-, ABB-, of ABC-patroon) om versieringen of sieraden te maken. Ze daagt de kleuters uit om mee te denken: wat komt nu? |

|                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| kleuters uit om mee te denken: wat komt nu?                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>JK &amp; K2</b> De leerlingen kunnen met ondersteuning aangeboden school- en instructietaal inzetten binnen de context van activiteiten en van hun vakspecifieke kennis, voorkennis en ervaring. (subdoel)                                            | <b>JK &amp; K2</b> De leerlingen kunnen met ondersteuning aangeboden school- en instructietaal inzetten binnen de context van activiteiten en van hun vakspecifieke kennis, voorkennis en ervaring. (subdoel)<br><b>K2</b> De leerlingen kunnen planten beschrijven op basis van waarneembare kenmerken. (extra doel) | <b>K3</b> De leerlingen kunnen aangeboden inhoudelijke en functionele school- en instructietaal inzetten binnen de context van de activiteiten en hun vakspecifieke kennis, voorkennis en ervaring. (subdoel)<br><b>K3</b> De leerlingen kunnen organismen beschrijven op basis van waarneembare kenmerken. (extra doel) |
| De leraar tekent een plant en maakt daarbij fouten, bijvoorbeeld de bloem heeft maar één bloemblaadje, de bloem heeft een rode stengel... Ze laat de kleuters reageren en corrigeren. Ze gebruikt de foto's van de uitstap om de werkelijkheid te tonen. | De leerlingen tekenen een boom. Nadien vergelijken ze met enkele foto's genomen tijdens de uitstap. Ziet de stam er hetzelfde uit? Welke vorm heeft de kruin op onze tekening, welke vormen zien we in de natuur? ...                                                                                                 | De leerlingen tekenen een bloem. Nadien vergelijken ze met enkele foto's genomen tijdens de uitstap. Ziet de stengel er hetzelfde uit? Is er een bloem waarvan de bloemblaadjes dezelfde vorm hebben als de foto? Zijn de kleuren realistisch? ...                                                                       |
| <b>JK</b> De leerlingen kunnen groei en ontwikkeling van organismen waarnemen.<br><b>JK, K2 &amp; K3</b> De leerlingen kunnen de betekenis van eenvoudige visuele boodschappen begrijpen.                                                                | <b>K2</b> De leerlingen kunnen uitleggen aan de hand van voorbeelden hoe planten groeien en ontwikkelen.<br><b>JK, K2 &amp; K3</b> De leerlingen kunnen de betekenis van eenvoudige visuele boodschappen begrijpen.                                                                                                   | <b>K3</b> De leerlingen kennen de fasen van de levenscyclus van de plant: kieming, groei, voortplanting, dood.<br><b>JK, K2 &amp; K3</b> De leerlingen kunnen de betekenis van eenvoudige visuele boodschappen begrijpen.                                                                                                |
| Kijken naar de foto en enkele afbeeldingen op een plantenlabel: De leraar modelt hoe ze de afbeeldingen bekijkt en interpreteert.                                                                                                                        | Kijken naar de foto en de afbeeldingen op een plantenlabels: De leraar gaat in gesprek met de leerlingen over wat erop staat.                                                                                                                                                                                         | Kijken naar de foto, de afbeeldingen en de letters/woorden op een plantenlabels: De leraar gaat in gesprek met de leerlingen over wat erop staat. De leraar daagt de leerlingen uit om zelf plantenlabels te maken (zie schrijfhoek).                                                                                    |



**Hoeken:** Verrijk relevante hoeken vanuit de gekozen subdoelen. Breng rijke materialen binnen. Taal de hele dag, wiskunde overal.

Noteer in deze kolom de verschillende hoeken die je zal verrijken.  
1 hoek kan verschillende subdoelen bevatten waar je tegelijkertijd aan zal werken.



| JK                                                                                                                                                                   | K2                                                                                                                                                                   | K3                                                                                                                                                                                                                         |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>JK</b> De leerlingen verkennen verschillende texturen en hun afdruk. (subdoel)                                                                                    | <b>K2</b> De leerlingen kunnen experimenteren met texturen en hun afdruk. (subdoel)                                                                                  | <b>K3</b> De leerlingen kunnen onderzoeken hoe verschillende texturen een andere afdruk geven. (subdoel)<br><b>K3</b> De leerlingen kunnen langdurig kleine spierspanning volhouden zonder overmatige stijfheid. (subdoel) |
| De kleuters mogen in de <u>bladerhoek</u> voelen aan blaadjes van planten. Ze proberen daarna de blaadjes met de juiste afdruk (zie leerlusactiviteit) te verbinden. | De kleuters mogen in de <u>bladerhoek</u> voelen aan blaadjes van planten. Ze proberen daarna de blaadjes met de juiste afdruk (zie leerlusactiviteit) te verbinden. | De kleuters mogen in de <u>bladerhoek</u> voelen aan blaadjes van planten. Ze proberen daarna de blaadjes met de juiste afdruk (zie leerlusactiviteit) te verbinden.                                                       |
| <b>JK</b> De leerlingen kunnen veelvoorkomende organismen in hun omgeving herkennen. (themadoel)                                                                     |                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                            |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p><b>JK</b> De leerlingen kunnen de betekenis van eenvoudige visuele boodschappen begrijpen. (subdoel)</p>                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |  |
| <p><u>De sorteelhoek: binnen of buiten?</u> De kleuters sorteren foto's van planten. De planten die binnen (dus in de klas) staan, leggen ze bij het pictogram 'binnen'. De planten die ze buiten de klas hebben gevonden tijdens de uitstap, leggen ze bij het pictogram 'buiten'.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |  |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p><b>K2</b> De leerlingen kunnen veelvoorkomende organismen in hun omgeving benoemen. (themadoel)</p> <p><b>K2</b> De leerlingen kennen de volgende begrippen met betrekken tot natuurlijke aspecten van landschappen: de vegetatie: de boom, het bos, het gras, de weide. (subdoel)</p> <p><b>K2</b> De leerlingen kunnen cognitieve leerstrategieën inzetten om informatie te verwerken. (extra doel)</p> |  |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p><u>Boekenhoek:</u> De kleuters kijken in boeken over bomen en breiden zo hun kennis uit op basis van hun interesse.</p> <div data-bbox="707 1078 1164 1326">  </div>                                                                                                                                                  |  |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|  | <p><b>K2</b> De leerlingen kunnen met ondersteuning aangeboden school- en instructietaal inzetten binnen de context van activiteiten en van hun vakspecifieke kennis, voorkennis en ervaring. (subdoel)</p> <p><b>K2</b> De leerlingen kunnen planten beschrijven op basis van waarneembare kenmerken. (extra doel)</p> | <p><b>K3</b> De leerlingen kunnen aangeboden inhoudelijke en functionele school- en instructietaal inzetten binnen de context van de activiteiten en hun vakspecifieke kennis, voorkennis en ervaring. (subdoel)</p>                                                                   |
|  | <p><u>De zandtafel:</u> In het zand verstopt de leraar allerlei wortels van planten. De kleuters voelen in het zand. Wat voelen ze? Vinden ze de juiste wortel terug op de prent?</p>                                                                                                                                   | <p><u>De zandtafel:</u> In het zand verstopt de leraar allerlei wortels en bollen van planten. De kleuters voelen in het zand. Wat voelen ze? Vinden ze de juiste wortel of de juiste bol terug op de prent? Op de prent kunnen ze ook zien van welke plant deze wortel of bol is.</p> |



### Activiteiten/ Hoeken voor de uitwerking van de themadoelen, de leerlus.

Noteer in deze kolom de verschillende activiteiten die je zal aanbieden.  
1 activiteit kan verschillende doelen bevatten waar je tegelijkertijd aan zal werken.



| JK                                                                                                                                                                                              | K2                                                                                                                                                                                                                    | K3                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Een <u>plantenhoekje</u> (met inheemse snelgroeiende planten) buiten maken: stenen stapelen, aarde/compost aanbrengen, zaaien, planten... Wat moeten we doen om goed voor de planten te zorgen? | Een <u>plantenhoekje</u> (met inheemse snelgroeiende planten) buiten maken: stenen stapelen, aarde/compost aanbrengen, zaaien, planten... Hoe groeit een plant? Wat heeft ze nodig? Hoe komt het dat planten sterven? | Twee <u>plantenhoekjes</u> (met inheemse snelgroeiende planten) buiten maken. De twee hoekjes hebben één van deze duidelijk verschillende kenmerken: veel licht tegenover weinig licht, veel water tegenover weinig water (droge grond), veel compost (rijke grond) tegenover arme grond... Welke verschillen stellen we vast in kiemen en groei van de planten? Wat is een plantvriendelijke plek? |
| Een <u>experiment</u> : Groeit een plant altijd naar boven?                                                                                                                                     | <u>Kringgesprek in kleine kring</u> : We weten al dat planten naar het licht groeien (zie K1). Maar niet alle planten hebben evenveel licht                                                                           | <u>Schrijfhoek</u> : We maken plantenlabels voor onze planten (zie activiteit 'plantenhoekjes'). Welke hebben we gedaan (zaaien, planten,                                                                                                                                                                                                                                                           |

|                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>(Meestal wel, hoe komt dat? Meer info: <a href="#">Planten groeien naar het licht (kids) - Logos Instituut</a>)</p>                                                                                                   | <p>nodig. We kijken naar het schema en de foto's die de leraar maakte bij de uitstap: welke planten groeien in de schaduw, welke in de zon? Zijn er verschillen tussen deze planten? (Ter info: Schaduwplanten hebben vaak – maar niet altijd! - meer, grotere en dunnere bladeren om beter het zonlicht te kunnen opvangen. Planten in de zon hebben vaak kleinere, vlezigere en lichter gekleurde bladeren om niet te verdrogen in de zon.)</p> | <p>bollen planten)? Welke planten komen er tevoorschijn? Wat hebben deze planten nodig (Pictogrammen, bv. Veel of weinig water, veel of weinig zon...)? We maken ook waarschuwborden om ervoor te zorgen dat onze plantenhoekjes plantvriendelijker zijn (bv. 'niet betreden').</p>                                                                                                                                                                                                             |
| <p>Opnieuw naar buiten: planten hebben bladeren. Zijn ze allemaal gelijk of verschillend? Hoe zien ze eruit? Hoe voelen ze aan? We nemen bladeren mee naar de klas voor onze <u>kunstwerkjes met bladerafdrukken</u></p> | <p>We maken samen een <u>groot kunstwerk met afdrukken van de gedroogde planten</u> die we meenamen van de uitstap. We vergelijken de afdrukken (en de planten): Welke delen zien we? Wat is hetzelfde, wat is verschillend bij de planten?</p>                                                                                                                                                                                                   | <p><u>Gedicht <i>Bollen planten</i></u>: Welke planten komen voort uit bollen? Hoe planten andere planten zich voort (zie activiteit 'plantenhoekjes' en 'schrijfhoek')? Wat als de mens niet zaait of plant: zijn er dan ook planten? We noteren wat we leerden en maken er tekeningen bij (bv. Van de levenscyclus van de plant). We hangen dit zichtbaar op in de klas!</p> <p>Filosofisch toemaatje: Kun je ook woorden (of nog andere dingen) planten? Wat zou daaruit kunnen groeien?</p> |



### Reflectie over subthema

|                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Evalueren, reflecteren, kwaliteitsontwikkeling</b>                                                                                                                         | Noteer hier mogelijke <b>denkvragen</b> en/of uitwerking van hoe je de <b>reflectie</b> zal aanpakken tijdens dit subthema. <b>Wat neem je mee</b> naar een volgend subthema? <b>Waar zie je nog kansen</b> tot verdiepen, verruimen, verdiepen?                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Tussentijds evalueren, reflecteren en feedback geven</b> doe je aan de hand van je brainstorm. Neem je probleemstelling of onderzoeksvraag erbij.                          | <p>JK TIPS<br/>Stappenplan voor de toekomst maken met input van de kleuters: Hoe groeien planten? Wat hebben ze nodig? Hoe kunnen we ze best verzorgen?</p> <p>K2 TIPS<br/>Kringgesprek in kleine kring op basis van de plantendagboeken (zie verder: uitgewerkte activiteit): Wat heeft een plant nodig om te groeien? Welke planten vinden we in de schaduw, welke planten in het licht?</p> <p>K3 TIPS<br/>Meespelen en observeren aan de onderzoekstafel: Vinden de kleuters antwoorden op volgende vragen: Hoe kunnen we plekken plantvriendelijk maken? Welke planten groeien vanzelf en welke zijn geplant door mensen?</p> |
| Formuleer samen met je leerlingen <b>een antwoord op de probleemstelling of onderzoeksvraag</b> . Neem je brainstorm erbij.                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Verzamel en beoordeel</b> deze doelen in de brede zin bij de leerlingen. Stem je <b>handelen</b> hierop af. Denk na over de <b>communicatie</b> met en over je leerlingen. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Bekijk de gevisualiseerde doelen</b> , zijn deze behaald?                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Reflecteer als team</b> (school en klas)                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |

## UITGEWERKTE ACTIVITEIT VOOR JK: voorbeeld



**Thema:** Groeien en bloeien

**Subthema:** Kijk, die natuur!

**Soort activiteit:** inrichten van en meespelen in een hoek

**Groepssamenstelling:** kleine groep

**Titel:** De kijkhut

**Doelen:**

- Themadoel: Wetenschap en techniek 3.2.GJK.1 De leerlingen kunnen veelvoorkomende organismen in hun omgeving herkennen.
- Subdoel: Aardrijkskunde 4.1.GJK.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen met betrekking tot relatieve ligging: binnen, buiten, in, uit.
- Extra doel: Wiskunde 2.3.GJK.4 De leerlingen kennen de begrippen: (even) hoog, laag, hoger, lager.

**Materialen:**

- een doek, lakens, kartonnen dozen als 'hut' en bladeren, takjes en planten om de hut natuurlijker te maken
- enkele knuffeldieren of dierenfiguren en foto's van dieren om naar te 'kijken'
- attributen voor in de hut, zoals een verrekijker, een notitieboekje, een vogelposter... en pictogrammen (👁️ Ik kijk. 🤫 Ik ben stil. 📏 Ik blijf op afstand. 🚫 Ik raak het dier niet aan.)

**Vorbereiding:** Zorg voor een hoek of ander plekje in de klas met voldoende plaats om een kijkhut te bouwen waarin zeker twee kleuters kunnen plaatsnemen. Span eventueel koorden of zorg voor een andere manier om de doeken, lakens of dozen vast te maken. Zoek foto's met voorbeelden van kijkhutten.

## Stappen

AANZET [Dit kan eventueel in grote groep]

Grijp terug naar de leervragen die jullie samen formuleerden. Eén van deze vragen was: hoe kunnen we dieren observeren zonder ze bang te maken?

Speel een kort toneeltje. Neem een knuffelvogel. *Hoe kunnen we de 'vogel' heel goed bekijken zonder hem bang te maken.* Laat de kleuters ideeën uitproberen en doe alsof de vogel heel erg bang is als ze te dicht komen of als ze teveel lawaai maken. Concludeer: *We mogen kijken. We moeten heel erg stil zijn. We moeten op afstand blijven. We mogen het dier niet aanraken.*

Dus: *Als de vogel ons niet hoort, ziet of voelt, is hij niet bang! We mogen alleen kijken.* Zeg dat je een idee hebt: *We kunnen een kijkhut maken!* Toon de foto's. Wie helpt mee?

## KERN

Bouw een kijkhut met doeken, lakens of karton. Leg daarbij de nadruk op het feit dat de kijkhut hoger moet zijn dan de kleuters: ze moeten er immers in kunnen rechtstaan. Daarna mogen de kleuters de kijkhut versieren met natuurmaterialen aan de buitenkant en inrichten met allerlei materialen aan de binnenkant.

Laat de kleuters de dieren en de foto's van dieren plaatsen op plekjes in de klas die te zien zijn vanuit de kijkhut. Gebruik opnieuw de begrippen hoog, hoger, laag, lager (bijvoorbeeld *Die vogel moet hoger. Of Het konijn zit laag. Het kan niet klimmen of vliegen*).

Laat de kleuters daarna spelen in de kijkhut.

REFLECTIE [Dit kan eventueel in grote groep]

Welke dieren kunnen de kleuters bekijken? Hoe zien ze eruit? Zijn de dieren bang zijn? (Nee, want we houden ons aan de regels van dieren observeren.) Wijs op de pictogrammen.

Maak de transfer naar buiten. *Ook als we geen kijkhut hebben, kunnen we de regels voor het observeren toepassen. Zullen we proberen?* Neem de pictogrammen mee op jullie volgende tocht.

## UITGEWERKTE ACTIVITEIT VOOR K2: voorbeeld

**Thema:** Groeien en bloeien

**Subthema:** Plantje, groei en bloei...

**Soort activiteit:** Geletterde activiteit

**Groepssamenstelling:** Kleine groep

**Titel:** Mijn plantendagboek

### Doelen:

- Themadoel: Wetenschap en techniek 3.1.GK2.15 De leerlingen kunnen uitleggen aan de hand van voorbeelden hoe planten groeien en ontwikkelen.
- Subdoel: Leren leren 9-2.2.GK2.3 De leerlingen kunnen de volgorde van de stappen voor de uitvoering van leeractiviteit bepalen.
- Extra doel: Nederlands en communicatie 1.3.GK2.9 De leerlingen kunnen met ondersteuning ideeën aanbrengen voor een tekst vanuit aangeboden inhouden of ervaringen.

### Materialen:

- Een potje, aarde en zaadje voor elke kleuter [Tip: geef de kleuters verschillende soorten zaden.]
- Een boekje met (minstens) 6 lege pagina's en een kaft voor elke kleuter
- Een voorbeelddagboek over een ander onderwerp uit de natuur (bv. De stappen 'van ei tot kip' of de stappen 'van baby tot volwassene')
- Eventueel woordkaarten die horen bij de groei van planten

## Stappen

AANZET [Dit kan eventueel in grote groep]

*We leren over hoe planten groeien. Maar dat gebeurt natuurlijk niet op één dag. Wat kunnen we doen om niet te vergeten wat er gebeurde? Hoe houden we bij hoe ons plantje groeit? Laat de kleuters nadenken.*

Toon een ander voorbeeld van een dagboek. Stel voor om per dag (of om de paar dagen) bij te houden wat er is veranderd. *Dat kunnen we doen door te tekenen, iets te kleven en/of door er iets bij te schrijven.*

KERN

Zorg dat je de kleuters minstens 6 keer de kans heeft om iets in hun plantendagboek te tekenen en te schrijven. Gebruik zelf steeds rijke taal: bijvoorbeeld *Jouw zaadje kiemt.*

### Pagina 1 – Mijn zaadje

De kleuters bekijken het zaadje met een vergrootglas, voelen eraan; ze vergelijken verschillende zaadjes; ze tekenen het zaadje of ze kleven een zaadje op de pagina.

### Pagina 2 – In de aarde

De kleuters tekenen een stappenplan (eventueel met cijfers of getalbeelden er bij), bijvoorbeeld

1. potje vullen met aarde;
2. gaatje maken;
3. zaadje erin;
4. aarde erover;
5. water geven;
6. potje op de juiste plaats zetten. [Tip: kijk of de plant in het licht of in de schaduw moet staan op het plantenlabel]

### Pagina 3 – Mijn plantje groeit

De kleuters tekenen de stengel. Ze meten met een blokje, duim of touwtje en noteren dit op hun eigen wijze. [Tip: dit kun je opnieuw doen bij pagina 4 en 5.]

### Pagina 4 – Joepie, blaadjes!

De kleuters tekenen het nieuwe beeld en tellen het aantal blaadjes, benoemen de kleur, voelen aan de textuur... Ze tekenen een blad, eventueel door een blad te omtrekken. Je kunt ook werken met aankruisen, bijvoorbeeld:

Mijn plant heeft:

☐ weinig blaadjes

☐ veel blaadjes

### Pagina 5 – Mijn plant bloeit!

De kleuters bekijken de bloem, ruiken eraan, bekijken de kleur, tellen eventueel bloemblaadjes en tekenen de bloem. Je kunt ook een bloemafdruk laten maken (als er meerdere bloemen zijn of als er een bloem is afgevallen).

### Pagina 6 – Einde of begin?

De bloem verwelkt of misschien verschijnen er zaadjes. De kleuters tekenen deze stap in de cyclus.

### REFLECTIE

Laat de kleuters in elkaars plantendagboeken kijken. Wat zijn de gelijkenissen? Wat zijn de verschillen? Ontwikkelen alle planten op dezelfde manier?



**Thema:** Groeien en bloeien

**Subthema:** Dieren

**Soort activiteit:** Talensensibilisering

**Groepssamenstelling:** Grote groep

**Titel:** Vogala?

**Doelen:**

- Subdoel: Wetenschap en techniek 3.5.GK3.5 De leerlingen kunnen geluiden als hoog of laag onderscheiden en benoemen.
- Subdoel: Nederlands en communicatie 1.5.GK3.12 De leerlingen weten dat er verschillende taalvariëteiten en verschillende talen zijn.

**Materialen:** [Hebban Olla Vogala / Rijke Teksten](#)

**Voorbereiding:** Zet de vogelgeluiden van de vogels die in het verhaal voorkomen klaar om te beluisteren. [Tip: je vindt dit makkelijk via YouTube of via [www.vogelgeluid.nl](http://www.vogelgeluid.nl)]

**Stappen**

1. AANZET

Vertel: *Het verhaal is een moderne versie van een heel oud verhaal met de titel 'hebban olla vogala'. Die taal bestaat niet meer en wordt niet meer gesproken. We kunnen de titel dus niet verstaan. Of toch? Wie heeft een woord gehoord dat hij misschien wel kent? Concludeer: Vogala lijkt op vogel. Het verhaal gaat over vogels! Speel hier verder op in: Kent iemand een woord voor 'vogel' in een andere taal? Lijkt dat woord op het Nederlandse woord 'vogel'? Geef zelf vertalingen van het woord 'vogel' (bv. Oiseau (frans), bird (Engels), Vogel (Duits), voël (Afrikaans), pajaró (Spaans), fágel (Zweeds)...) In welke taal lijkt het woord 'vogel' op het Nederlands? [Tip: via een vertaalapp als Google Translate kun je de uitspraak in de verschillende talen beluisteren.]*

Vertel: *Sommige vogels spreken dezelfde 'taal' en verstaan elkaar dus (zoals wij allemaal Nederlands spreken en verstaan). Een voorbeeld: Alle koolmezen verstaan elkaar. Een koolmees kan ook een beetje de taal van een pimpelmees verstaan (zoals wij ook een beetje een andere taal kunnen verstaan). Maar soms verstaan de vogels elkaar niet zo goed (bv. Een mees en een duif). Daarover gaat dit verhaal.*

## 2. KERN

Vertel het verhaal interactief. Reageer zelf verwonderd, bijvoorbeeld *Wow, zoveel verschillende woorden voor het fluiten van vogels!* Stel tussendoor enkele vragen, bijvoorbeeld *Waarom zijn de letters in mijn boek zo groot?* (Omdat de groenling schreeuwt.) of *Welke vogels vliegen achter elkaar aan?* (de kauw, de merel, de groenling) Leg enkele belangrijke woorden of uitdrukkingen kort uit, bijvoorbeeld *'Een oogje hebben op'* betekent dat je interesse hebt in iemand of dat je iemand leuk vindt. Laat de kleuters reageren en speel daarop in, bijvoorbeeld *Waarom lachen jullie? Wat is er grappig in het verhaal?*

## 3. REFLECTIE

Bespreek na: *Wat was het probleem?* (De vogels hadden elkaar verkeerd begrepen.) *Waardoor ontstonden zoveel misverstanden?* (De vogels spreken niet dezelfde taal en/of begrepen elkaar niet goed door het lawaai.)

Vraag je hardop denkend af of vogels echt zo verschillende 'praten'. Beluister samen de opnames van de vogelgeluiden en laat de kleuters de geluiden nadoen en beschrijven, bijvoorbeeld *De groenling fluit heel hoog. De merel zingt heel vrolijk. De zang van de ekster is lager dan dat van de groenling.*